

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Beretning
om
Folkelig Dansk Realskole
Flensborg
ved Rektoren

Skoleaaret 1929-1930

9. Skoleaar. Beretning Nr. 8

UNDERVEJS TIL MARIESKOVEN.

Og hvad dette Aar saa grønnes,
sikkert modnes vil det næste,
naar vi blot har lært
i Livets rette Grund vor Rod at fæste.

C. Hostrup.

DANSK SKOLEFORENINGS FORMAND.

Dansk Skoleforening, Flensborg, blev stiftet den 5. Maj 1920 og blev i det første Aar ledet af Arkitekt Andreas Dall. Men allerede næste Aar valgtes Grosserer Cornelius Hansen til Formand, og han har siden uafbrudt ledet Foreningen.

Vor Formand er født i Aabenraa Amt, Halvøen Løjt mellem Aabenraa Fjord og Genner Fjord, et smukt og kraftigt Landskab, som han omtaler med Glæde og hvert Aar besøger. Hans Forældre og Slægt var ved Landbruget; men han selv og to Brødre gik til Handelen, og det lykkedes for dem alle tre at oparbejde store Forretninger. Efter at have staaet i Lære i Aabenraa og uddannet sig videre i Kiel og Lübeck oprettede Cornelius Hansen i 1904 Firmaet Hansen & Co. i Flensborg og har siden haft sit Hjem og sin Virkeplads der. Imens Forretningen voksede og fik flere Filialer, voksede ogsaa Medborgernes Tillid til Indehaveren, og dette maatte ganske naturligt føre til, at forskellige Tillidshverv blev lagt paa hans Skuldre. Foruden at være Formand for Skoleforeningen er han Medlem af Tilsynsraadet ved den danske Menighed og handelskyndig Meddirektør for Union-Bank. I 1924 blev han valgt ind i Flensborg Byraad, fik Sæde i Byens Skoledirektion og blev i 1929 indvalgt i Byens Magistrat. Alt dette kræver Tid og Arbejde; men Cornelius Hansen beklager sig ikke — han tager det med Humør og bemærker en Gang

imellem med et Smil: Man skulde jo dog en Gang imellem være i sin Forretning!

Naar Dansk Skoleforening nu kan se tilbage paa ti Aars Virksomhed og se gode Resultater af denne Virksomhed, saa skyldes det ikke mindst, at vi har haft en energisk og rolig Mand paa Formandspladsen. Dansk Skoleforening — og derigennem det danske Mindretal syd for Grænsen — har Grund til at sige ham Tak for dette Arbejde. Og den, der skriver dette, kan tilføje, at mange Vanskeligheder ved Ledelsen af dansk Skolevirksomhed syd for Grænsen er blevet lettet ved det hensynsfulde og venlige Sindelag, hvormed Cornelius Hansen er mødt til Samarbejdet om den danske Ungdoms Fremtid syd for Grænsen.

Andreas Hanssen.

ANDREAS DALL.

Andreas Dall var Skoleforeningens første Formand, og han blev tillige Duborgskolens Bygmester.

Han er født den 20. Jan. 1882 i Jels i Nordslesvig og uddannet paa den tekniske Bygningsskole i Eckernförde, hvorefter han har studeret ved Teknisk Højskole, Darmstadt. I Aarene 1907—1914 virkede han som Arkitekt i Frankfurt am Main, Hanau, Sct. Gallen og Zürich, og vendte derefter tilbage og bosatte sig i Flensborg, hvor han siden 1914 har virket som Arkitekt — dog afbrudt af Krigen, der fra 1915 til Slutningen af 1918 tvang ham ud til Østfronten.

Han har bygget Duborgskolen, Jaruplund Skole, Realskolen i Tinglev, Forsamlingshuset i Kollund og nogle kommunale Beboelseshuse i

Flensborg. Endvidere — sammen med Arkitekt Mundt — Skolerne i Kiskelund og Mjels, Kongevejens Skole i Sønderborg, en Gymnastiksal i Graasten, forskellige Privatbygninger, og endelig genopført Helligaandskirke Indre. Disse Bygningers Arkitektur skal ikke her vurderes; men ingen kan opholde sig i Helligaandskirken eller færdes paa Duborgskolens Grund uden at føle, at der her er skabt noget usædvanligt smukt. Naar man daglig har sin Virksomhed i en saadan Bygning, vil der mange Gange gaa en Tanke til dens Bygmester med Tak for hans Værk. Personlig nærer jeg ingen Tvivl om, at den Ungdom, der færdes her, modtager Skønhedsindtryk, der ubevidst og bevidst sætter varigt Mærke i deres Sind.

Arkitekt Andreas Dall har ogsaa paa anden Maade ydet en Indsats i vor Skolesag, idet han tog Initiativet til Oprettelsen af Dansk Skoleforening og var dens Formand i det første Aar.

Andreas Haussen.

VED TI-AARS-FESTEN.

I Anledning af Ti-Aars-Festen for Dansk Skoleforening den 5. Maj, og i Anledning af, at Den Danske Realskole i Oktober 1930 har bestaaet i 10 Aar, er der tilsendt Skoleforeningen og Skolen følgende Hilsener:

FORMAND FOR SØNDERJYDSK SKOLEFORENING,
LANDSTINGSMAND H. JEFSEN CHRISTENSEN:

Den danske Skolesag syd for Grænsen.

Maa jeg have Lov til at sende Dansk Skoleforening for Flensborg og Omegn mine bedste Ønsker i Anledning af Foreningens 10 Aars Fødselsdag, den 5. Maj i Aar.

Det var en stor Glæde at opleve Foreningens Dannelse. Det var jo at opleve, at end var der Livskraft, Energi og Initiativ i den dansksindede Befolkning syd for Grænsen, der søgte sig Veje, ikke alene til fortsat nationalpolitisk Kamp, ikke alene til Bevarelse af den Danskhed, der var, men til Videreførelse og Nyskabelse af denne Danskhed i kommende Slægtled.

Ingen nok saa god Vilje nord fra til at støtte den danske Sag syd for Grænsen vilde have kunnet udrette det mindste, om ikke den dansksindede Befolkning dernede selv ejede Viljen til stadig inderligere Samliv med det danske Folk trods Statsgrænsen, der syntes at skille mere i 1920 end nogen Sinde.

Genrejsningen af det danske Livsmod syd for Grænsen kom til at forme sig paa den lykkelige Maade, at dansk Skole og Menighedsliv kom i Forgrunden som en Hjælp, der gav de ældre den Sindets Hvile efter Trængslernes Tid, der saa haardt trængtes til, og som Næring til Børnene og de Unge, saa de fik det personlige Livsindhold i deres Danskhed, der fører den unge Slægt ind i en Fællesfølelse med deres Folk, der har ubrydelig og umistelig Værdi. Dansk Skoleforenings Gerning syd for Grænsen har været af stor Værdi i de 10 Aar, der er gaaet.

Dens Opgaver har været af mangfoldig og omskiftelig Art. Mange Minder knytter sig til disse 10 Aar.

Snart gjaldt det at være med til bevægede Møder nordpaa for at naa Samling om Støtten til Duborgskolens Skabelse og til Finansiering af Foreningens Gerning i det hele. Snart gjaldt det om at tilkæmpe sig Ret hos de tyske Myndigheder til fri Udfoldelse for dansk Skoleliv syd for Grænsen; samtidig skulde det daglige Arbejde nyskabes, og store Skarer af Unge sendes paa danske Skoler nord for Grænsen.

Naar man har fulgt den Gerning, som Dansk Skoleforening for Flensborg og Omegn har udført i de forløbne 10 Aar, fulgt den paa nært Hold og haft den Glæde at være

med i meget af det, den har haft at tumle med, saa falder det som en Selvfølge at sige Foreningen og ikke mindst dens Bestyrelse, dens Formand og Sekretær, Tak for trofast Gerning og Tak til Rektor Hanssen og de danske Lærerkrafter i By og paa Land dernede for dygtigt Virke gennem de forløbne 10 Aar.

Det er mit Haab, at det, der her er begyndt saa smukt og virkningsfuldt, maa faa Lov at fortsættes under stadig friere og lysere Vilkaar, saa Børnene og de Unge maa blive givet Krafter til at skabe en ny Vaar og en ny Sommer for dansk Liv og Virke syd for Grænsen.

Maatte det ske, da ved jeg, at de, der tog Sliddet under den første haarde Torn, vil synes, at det var velsignelsesrigt at virke.

Venlig Hilsen

H. Jepsen Christensen.

FORMAND FOR SPROGFORENINGEN, FHV. MINISTER *H. P. HANSEN*:

Det er i Aar 50 Aar, siden Sprogforeningen blev oprettet. I dette lange Tidsrum har den efter Evne søgt at værne og pleje Sønderjydernes danske Modersmaal. Under dette Arbejde har den efter Genforeningen haft en udmærket Arbejdsfælle i »Den danske Realskole« i Flensborg. Sprogforeningen har hilst Duborgskolens Oprettelse med Glæde og fulgt dens Virksomhed med vaagen Interesse. Det har været Foreningen en særlig Glæde at yde en Haandsrækning til Skolens Arbejde i Form af Flidspræmier og Boggaver. Paa Tiaarsdagen for »Den danske Realskole«s Grundlæggelse takker Sprogforeningen Skolen for trofast Arbejde i Danskhedens Tjeneste, idet den sender sine varmeste Ønsker om frugtbringende Arbejde i de kommende Tider og godt Samarbejde overalt, hvor det gælder Modersmaalets Værn og Pleje.

Aabenraa, den 27. April 1930.

H. P. Hanssen, Formand for Sprogforeningen.

FORMAND FOR GRÆNSEFORENINGEN, REKTOR *H. P. HANSEN*:

I Anledning af Tiaaret for Dansk Skoleforenings og Den danske Realskoles Virke er det mig en kær Pligt at bringe Grænseforeningens Lykønskning og Tak. Grænseforeningen har saavel ved dens Sendemandsmøder som i Hovebestyrelsen altid i fuld Enighed udtalt sin uforbeholdne Glæde over og Tak for det store og udmærkede Arbejde, der af Dansk Skoleforening og Den danske Realskole er udført til Gavn og Ære for Danskhedens Sag. Vi ledsager vor Tak med alle gode Ønsker for Dansk Skoleforenings og Den danske Realskoles Fremtidsarbejde.

Paa Grænseforeningens Vegne:

H. P. Hansen,

Rektor, Grænseforeningens Formand.

UNDERVISNINGSINSPEKTØR *O. BJØRNEBOE*, KØBENHAVN.

Fra mit første Besøg paa Duborgskolen erindrer jeg det stærke Indtryk af Skønhed, som prægede alt ude og inde. Bygningen i dens Helhed og dens stolte Beliggenhed med den enestaaende Udsigt over By og Havn og Fjord; den smukke, hyggelige og saa hjemlig danske Gaard med Brønden; Korridorerne, Klasseværelserne, Lærerværelset og Rektors Kontor og sidst og især den pragtfulde Solennitetsaal med de herlige Billeder, alt maatte bidrage til at gøre Arbejdet her til en Fest og til at stemme Sindet i Retning af den Tanke, som ligger bag Opførelsen af en Skole for en Kreds af Danske, som intet hellere ønsker end at faa Lov til at bevare deres eget gamle Sprog og Kultur.

Hvor Skolens Elever vender sig hen, møder Øjet Billeder af danske Mænd og Kvinder,

som hver inden for deres Felt har bygget med paa det danske Hus, og Landskaber og Scener af dansk Historie, der for alle danske er indvævet i Bevidstheden om at være danske.

Aar efter Aar har mine Besøg gentaget sig, stadig med det samme Formaal og stadig med den samme Følelse af at være velkommen. Aar efter Aar har jeg kunnet rejse derfra med Forvisningen om, at der her udførtes et trofast og dygtigt Arbejde i det stille, ikke alene til Gavn for de unge, der søgte Skolen som Elever, men til Glæde for dem, der gjorde Arbejdet for og med de unge, og til Støtte for hele den danske Del af Befolkningen, saaledes at det gjorde den skikket til, med Bevarelsen af dens Modersmaal, at tage Arbejdet op i den By og i den Stat, som den tilhørte.

I Tiaaret for Duborgskolens Oprettelse retter jeg en Tak til Skolens Rektor og dens Lærere, fordi jeg faar Lov til at yde min lille Skærv til Arbejdet der, og udtaler mine oprigtigste Ønsker for et fortsat godt Virke i Fremtiden.

Otto Bjørneboe.

VICESKOLEDIREKTØR H. A. SVANE:

Den private, danske Skolevirksomhed syd for Skelbækken har jeg kunnet følge ret nøje, efter at Skoleforeningen i Flensborg i Begyndelsen af 1921 anmodede mig om indtil videre at være dens Raadgiver. Dette gav Anledning til, at jeg besøgte Flensborg nogle Dage i hver af Foraarsmaanederne 1921, og at jeg senere i en Aarrække har virket som Censor ved den aarlige Afgangseksamen.

Nu, da ti Aar er gaaet, staar Skolerne der, baade den store i Flensborg og de mindre i Landdistrikterne. Skøn er Duborgskolen at se paa, og hensigtsmæssig er dens Indretning. Arkitekt D a 11 har sin store Del af Æren derfor, og ligeledes de, der ved Gaver har smykket Skolens Indre, f. Eks. ved Lorenz Frølichs Kartoner.

Livet inden for Murene former sig som i andre Realskoler, hvor en myndig og dygtig Mand gaar i Spidsen. Hvert Aar har Arbejdet staaet sin Prøve ved gode Eksamener og paa anden Maade. Dog er dette kun en Del af Arbejdet. Her samles Ungdom til Sport og til Aftenskole, og herfra gaar Foredragsholdere ud til Støtte for Foreningsliv og Vandrelærervirksomhed. Og saadan, som det nu er gaaet i en Aarrække, vil Livet forhaabentlig ogsaa forme sig videre.

Ved Tanken herom rykker Tilstanden for ti Aar siden op i mit Sind: det er i Vinteren og Foraaret 1921, en Mængde Flensborgere vil lære Dansk. I »Hjemmet«, Mariegade, vrimlede det med Børn og voksne, og Skolebestyrer J. K. Petersen og Redaktør Bogense tog deres Tørn for at faa Undervisningen i Gang, men Pladsen var ringe, og Lærerkrafterne var mest unge Studenter. Dertil kom store Vanskeligheder med Pas og Opholdstilladelse. Samtidig kom Kravene fra Landdistrikterne om dansk Skole, der dog ikke kunde opfyldes, da Myndighederne forhaalede Sagen og sluttelig nægtede Tilladelsen. Alt imens var vi naaet hen til den 27. Maj; da holdtes et vigtigt Møde i Flensborg om, hvem der i Fremtiden skulde lede dansk Skolevæsen syd for Grænsen. Dr. Andreas Hansen i Gentofte Kommune blev telegrafisk tilkaldt, og næste Morgen kunde jeg præsentere ham for rette vedkommende.

Ved Siden af den private Virksomhed var der oprettet en Kommuneskole i Flensborg, hvis Lærere dog ikke var danskuddannede, men som skulde undervise paa Dansk. For at hjælpe lidt i dette vanskelige Forhold fik jeg truffet den Ordning, at 4—5 af disse Lærere fik et Kursus i Dansk og dansk Skole ved et Ophold hos forskellige Lærere paa Sjælland.

De Omraader af dansk Skole, der ledes af Dansk Skoleforenings to Hansener, har jeg haft stadig Forbindelse med, og det er en Glæde at se Skolens Stilling nu ti Aar efter dens Oprettelse.

København, den 4. Maj 1930.

H. A. Svane.

REKTOR *J. M. HERTZ*, SØNDERBORG:

Det har været mig en stor Glæde at se en stilfuld Bygning for en dansk Skole vokse op paa Duborg Banke, tæt ved den nu forsvundne Slotsruin; og det er mig stadig ved mine jævnlige Besøg paa Skolen en stor Glæde at færdes i Skolens Lokaler, saa praktisk indrettede og saa enestaaende skønt præget af dansk Kultur, at følge det energiske Skolearbejde, som øves der, og at iagttage det bølgende Liv af dansk Ungdom, som der opdrages i dansk Aand, i Loyalitet mod den Stat, i hvilken Skolen har sit Hjem, og med Ærbødighed for dens Kultur.

J. M. Hertz,

Rektor ved Sønderborg Statsskole.

REKTOR *J. MOGENSEN*, AABENRAA:

Efter Skolens Ønske skal jeg som Censor i Tysk ved Alm. Forberedelseksamen fra 1925 til 1930 udtale: Faget frembyder i en Skole som Duborgskolen særlige Vanskeligheder, fordi Elevernes Forudsætninger for Tilegnelsen er saa forskellige; nogle behersker Talesproget fuldstændigt, for andre er det et virkeligt Fremmedsprog. Den fælles Undervisning af disse forskellige Kategorier er sikkert af Betydning for Elevernes gensidige Paa-virkning og Forstaaelse, men den stiller utvivlsomt store Krav til Lærernes Arbejde, idet der baade skal gives tilstrækkelig Færdighed i de elementære Sprogforhold og tillige saa meget værdifuldt Stof, at der faas et Indtryk af tysk Litteratur. Der er fra de Lærerkrafters Side, hvis Eksamenskrav jeg har overværet, ydet et særdeles energisk og anerkendelsesværdigt Arbejde, der ogsaa har baaret god Frugt.

Aabenraa, den 24. 4. 1930.

J. Mogensen.

REKTOR, DR. *KARL MORTENSEN*, HADERSLEV:

Mit Indtryk af Duborgskolen?

Først og fremmest noget smukt og lyst, noget ægte Dansk. Det minderige Sted i Sønderjyllands Hjerter; den enkle, men saa harmoniske og stilfulde Bygning, dens fortrinlige indre Forhold, Festsal, Gymnastiksal, Gange, Klasser og Arbejdsrum med deres fine og smagfulde Billedprydelser, sidst, men ikke mindst de forskellige Udkig over By og Fjord — alt stemmer Sindet varmt, glad og festligt paa Forhaand.

Og en Fest har det været for mig i de svundne Aar at være blevet hædret med Censuren i Dansk ved Skolens Afgangseksamen. For det indre Arbejdes Værdi svarer til de statelige ydre Rammer. Jeg kan som gammel Skolemand udtale, at det er en dygtig og solid Undervisning, som gives de unge i dansk Sprog og Litteratur, og at der helt igennem naas gode, ofte fortræffelige Resultater trods de mangfoldige Vanskeligheder, der er at overvinde: Tænk blot paa, hvilken afgørende Rolle det tyske Sprog naturnødvendigt maa spille paa denne Skole, og endda staar Danskpræstationerne paa ingen Maade tilbage for, hvad der ydes i de bedste, danske Realskoler.

Jeg bringer Skolen min Hilsen og Hyldest, en hjertelig Tak for dens Arbejde og varme Ønsker for dens fremtidige Virke.

Haderslev Katedralskole, 1. Maj 1930.

Karl Mortensen, Rektor, Dr. phil.

REKTOR *A. J. WEST*, TØNDER STATSSKOLE:

Ved mit sidste Censorbesøg fandt jeg Skolen tom til helt oppe foran Festsalen, saa løstes Gaaden; der var nemlig Morgensang.

Sammen med en anden Gæst listede jeg mig ind: i denne den mest danske af alle sønderjydske Festsale, saa vi Skolen samlet om Dr. Hanssen paa Kathederet og Hr. Billum

ved Klaveret. Frisk og kraftigt lod en af vore Morgensange, og som om Eleverne ventede et Ord fra Kathederet, eller hver især om lidt havde Ærinde derop, stod de let foroverbøjede og saa afvekslende i deres Bog og op paa Skolens Rektor. Hvor var det smukt! Den anden Fremmede og jeg saa paa hinanden, og vore Tanker gik vist i samme Retning: hvis de her paa Duborg Banke vil staa saadan sammen som een stor dansk Familie, vil Arbejdet bære Frugt, og Skolen blive en uindtagelig Borg som paa de gamle danske Kongers Tid.

Og inden jeg forlod Skolen, havde jeg en anden Oplevelse:

Paa Inspektors Kontor saa jeg Billeder af Lærerkæfter, der virkede ved de danske Skoler efter Adskillelsen i 1864. Disse Skoler var private og levede af Naade; thi den Gang kendte man ikke »Mindretallets Ret«, og de lukkedes hurtigt i Unaade; thi den Gang følte Myndighederne sig ikke tiltalt af »den frie Kappestrid«. — Duborgskolen er blevet til i et moderne, blidere Klima; men det er baade smukt og nyttigt at mindes Forgængerne fra den barske Fortid. Det giver Perspektiver og hjælper til at indstille sig paa det lange Sigt, som er nødvendigt i alt Grænsearbejde.

Og stærkere og stærkere har jeg gennem Aarene følt, at i denne Aand arbejdes der: stilsfærdigt, hjemligt, men samtidig maalbevidst.

Glæde og Lykke i den kommende Tid!

A. J. West.

SKOLENS LEDELSE.

Dansk Skoleforenings Bestyrelse:

Grosserer Cornelius Hansen, Formand.

Økonom Chr. Bøvad, Næstformand.

Fru K. Simonsen.

Redaktør L. P. Christensen.

Fisker R. Andersen.

Skolens Rektor:

Dr. phil. Andreas Hanssen.

Inspektør:

Emil Arps.

Forældredvalg:

Grosserer Cornelius Hansen.

Fru Lieb.

Gasværksdirektør Madsen.

Skolens Kontor:

Duborgskolen, Riddergade 27.

ELEVANTALLET: APRIL 1930.

	II R.	I R.	I.	IVa	IVb	IVc	IIIa	IIIb	IIa	IIb	Ia	Ib	
1. Klasser:	18	29	35	19	26	25	36	36	28	24	39	39	354
2. Elever:	7	10	28	19	—	—	14	17	15	12	22	20	164
4. Dreng:	11	19	7	—	26	25	22	19	13	12	17	19	190
5. Nord f. Gr.:	5	8	—	6	8	—	11	—	—	9	5	6	58
6. Syd f. Gr.:	13	21	35	13	18	25	25	36	28	15	34	33	296
7. Udenbys:	8	9	6	8	13	3	12	6	3	12	5	13	98
8. Indenbys:	10	20	29	11	13	22	24	30	25	12	34	26	256

Afgang i Aarets Løb: 29, Tilgang: 18.

Afgang d. 1. April 1930: 69, Tilgang: 107.

SKOLEARBEJDET I TAL.

Den egentlige Værdimaaler for aandeligt Arbejde kan Tal ikke være. Det nøgne Tal er livløst, og man kunde for den Sags Skyld meget vel gøre Dansk Skoleforenings mangedenede Arbejde talmæssigt op, uden at det behøvede at betyde noget, der var Livsvilje og Grokraft i. Tallene bliver kun Rammen om Billedet, hverken mere eller mindre maa der søges i dem; men som saadan maa det ved et Tiaarsskifte kunne have sin Interesse og Betydning ogsaa at standse ved dem.

Duborgskolen er Skoleforeningens mest iøjnespringende Virksomhed. Fra en ringe Begyndelse i Oktober 1920, da der meget beskedent begyndtes med 27 Elever i »Hjemmet«, Mariegade 20, voksede den hurtigt til et anseligt Elevtal. Allerede inden Skoleaarets Udgang i Marts 1921 besøgtes den af 73 Elever, og 2. Skoleaar begyndte med 108. Tallet steg og naaede i 1925 sit Maksimum med 363. I dette Tal er dog indbefattet 70 Elever, der paa Grund af Tivoliskolens paabudte Lukning maatte overføres til Duborgskolen. Tallet er altsaa noget kunstig stort og sank atter i de følgende Aar til omkring 325. Her har det holdt sig de sidste 4 Aar, indtil der atter i Aar er indtraadt en Stigning til 354. Uden Genvordigheder fik Skolens Elevtal ikke Lov til at vokse. Saaledes blev 23 Elever i April 1923 holdt tilbage af de tyske Myndigheder, og i April 1924 fik Skolen af de tilmeldte 150 Elever kun Lov til at optage 27! Hvad dette betød talmæssigt, er sikkert kun ringsammenlignet med, hvad det betød ved at skabe Utryghed over for Skolen og Usikkerhed over for Skolevalget hos adskillige Forældre, der stod paa Skillevejen. Paa den anden Side har Modgangen sikkert hos dem, der havde truffet Valget, manet til Sammenhold og bestemt, frigjort Opræden. Saaledes nægtede Forældrene til 42 af de afviste Børn at sende disse tilbage til tysk Skole. De erklærede Skolestrejke, gennemførte den et helt Aar og naaede at faa deres Børn optaget paa Duborgskolen!

Som Oplandsskole har Duborgskolen stadig i Aarenes Løb haft nogen Tilgang af Elever fra nord for Grænsen, gennemsnitlig ca. 30 om Aaret.

Den 1. April 1930 var Skolens samlede Antal Indmeldelser naaet 1100. Heraf har allerede ca. 750 igen forladt Skolen, hvoraf 129 med Præliminærexamen og 61 med Afgangsbevis fra Fortsættelsesklassen.

Uden for Skoletiden er der i de sidste 4 Aar givet frivillig Undervisning i Sløjd, Bogers Brug, Sport og Idræt. Det højeste Deltagertal for denne Beskæftigelse laa i Sommeren 1929 stærkt op mod 200.

Kaadaikningen har været gennemført hele Skoleaaret igennem i 7 Aar. Eleverne er blevet udtaget af Skolelægen. Deres Tal har i Aarenes Løb været i glædelig Dalen, nemlig fra 130 til ca. 60.

Skolesparekassen, der har været i Virksomhed i 5 Aar, viser Aarsindskud, der svinger fra ca. 4500 Mk. til ca. 6800 Mk. Med sidste Spareaar er der naaet det hidtil største Antal Indskud, nemlig ca. 3800.

For den konfirmerede Ungdom har der hver Vinter været Undervisning paa Duborgskolen. Højeste Elevtal er her 173. Tilslutningen til de praktiske Fag: Sløjd, Skolekøkken og Haandgerning har hvert Aar vist sig betydelig stærkere end til de teoretiske Fag. Til Ungdomsskolen er fojet en 2aarig Handelsklasse, hvorfra 6 Elever i Marts 1930 afgik med Eksamensbevis.

Mens Tallet for Ungdomsskolen giver en stigende Kurve, viser Kursusundervisningen i Dansk en stærk Dalen og er fra et Elevtal paa 688 i 1922 svundet ind til en enkelt Klasse af voksne.

Børnehavernes Tal er vokset fra 1, der oprettedes i 1921 med 40 Børn, til 3. Elevtallet kan være noget svingende efter Aarstiden. Det største, samlede Tal er omkring 100.

Kommuneskolen i Flensborg hører ikke direkte ind under Dansk Skoleforenings Virkeomraade. Men for talmæssigt at give et Helhedsbillede af dansk Skolevirke i Flensborg, maa

den ogsaa med i denne Oversigt. Den oprettedes allerede 1920 — med 239 af 400 indmeldte Elever. Dens Elevtal var 260 i 1924, men er i de følgende Aar dalet og ligger nu ved ca. 180.

10 Aar er kun et kort Spand af Tid, og dog har det været langt nok til i Skoleforeningens Historie for Flensborg at indflette et trist Minde om de første Modgangens haardhændede Aar, nemlig Tivoliskolen, der i April 1922 aabnede med 166 Elever. Som paa Duborgskolen steg Tallet hurtigt og naaede i 1923 228, endda 53 blev nægtet Optagelse. 2 Aar efter dens Aabning kom Lukningsordren, 1 Aar fik den til Afvikling, og 1925 gik den ind. Men alt i alt har ca. 300 Elever omend kun for kortere Tid siddet paa Skolebænk inden for dens Mure. Dens Arbejde har næppe været forgæves.

Skolerejseshjemmet paa Tivoliskolen har været aabnet 3 Somre og bruges flittigt. I Sommerferien 1928 naaedes der 1350 Indkvarteringer.

Paa Landet blev Skoleforeningens Virksomhed indtil 1926 udelukkende besørget af Vandelrædere, hvis Tal har været svingende, en enkelt Vinter var der ikke færre end 9. Højeste Elevtal for Kursusundervisningen paa Landet var 400 i Vinteren 1922—23. Der er i én Vinter højt blevet undervist 17 forskellige Steder. Efter Mindretalslovens Ikrafttræden er Vandelræderne 5 Steder blevet afløst af faste Lærere. Foruden disse var sidste Vinter 6 Vandelrædere i Virksomhed. De 5 Landsbyskoler er alle private (en enkelt offentlig paa Harreslevmark gik meget hurtig over til Privatdrift); deres Elevtal har ligget mellem 9 og 17.

Siden 1920 er ikke færre end ca. 1200 Elever ved Skoleforeningens Hjælp sendt paa danske Fag-, Høj- og Efterskoler. Et enkelt Aar har 328 modtaget Understøttelse. I Sommeren 1924 kom 188 unge Piger paa Grund af det paabudte Udrejsegebyr paa 500 Guldmark slet ikke af Sted. I de senere Aar er hver Sommer et mindre Antal sendt »8 Dage paa Højskole«. Det største Antal var i Sommeren 1927, nemlig 24 i alt.

Mest imponerende er Tallet paa de besøgende ved Skolerne herhede. Duborgskolens Gæstebog udviser fra August 1927 ikke færre end 10,000 Gæster. Da imidlertid langtfra alle indskrives heri, vil Tallet for disse 3 Aar være betydeligt højere og ligger for de forløbne 10 Aar næppe langtfra 20,000. Baggrunden for disse Besøg kan vel være noget forskellige (Gæstebogen har Navne fra de fjerneste Egne, endda fra Japan). I det hele og store er Besøgene vel dog et sikkert Udtryk for en stigende dansk Interesse for de sydligste Danskes Kaar, og som saadan kan de fra Skolens Side kun hilses med den allerstørste Glæde og med Tilskyndelse til ogsaa fortsat at lægge Turiststrømmen ned over disse Egne.

Bernhard Hansen.

UNDERSVINGSPLANEN.

Ved Skrivelse af 14. December 1928 fra Skolens Ledelse til Regeringen for Kirke- og Skolevæsenet, Slesvig, ansøgte om visse Ændringer i Skolens Undervisningsplan. Skrivelsen er anført i forrige Aarsberetning. Ved et Møde paa Flensborg Raadhus den 20. Marts 1930, hvor der bl. a. var til Stede Geheime-Ministerialraad G ü r i c h og Ministerialraad K o h l b a c h fra Berlin, blev de nævnte Ændringer til Dels afslaaet, idet der krævedes Engelskundervisning i alle Skolens Klasser og samtidig færre Tysktimer.

AARSPRØVER.

I Vinterens Løb har alle Klasser efterhaanden været til Stede ved Klasse-Forældremøderne, hvorfor Aarsprøven begrænsedes til en skriftlig Prøve i Dansk, Tysk og Regning. Dog blev Realklassen prøvet i alle de Fag, der læses. Den skr. Prøve fandt Sted i Dagene 19., 20. og 21. Marts. Realklassens mundtl. Prøve blev afholdt i Dagene 28. Marts, 2. og 3. April.

FERIEPLANEN.

Ferierne fastsættes af Overpræsidenten for Slesvig-Holsten og er fælles for Skoler i dette Omraade. For Aaret 1930—31 gælder — ifølge offentligt fremkomne Meddelelser — følgende Ferieplan (begge Dage medregnede som Ferie dage):

Paaskeferien: 9. April—21. April; Pinseferien: 7. Juni—16. Juni; Sommerferien 3. Juli—7. August, Efteraarsferien: 5. Oktober—16. Oktober; Juleferien: 24. December—6. Januar. Skoleaaret slutter 31. Marts 1931.

SKOLEBESØGET.

I Skoleaaret 1929/30 er der holdt Skole i 246 Dage.

1. Besøgte Skoledage	96,37 %
2. Forsømmelser:	
paa Grund af Sygdom	2,79 %
med lovlig Grund	0,80 %
uden lovlig Grund	0,01 %

PYRAMIDE.

SUNDHEDSTILSTANDEN.

Skolelægens Beretning for 1929/30.

Hos alle Elever, som indtraadte i Skolen, hos dem, som forflyttedes i 4. Klasse, og de før Paasken afgaaende Børn blev der foretaget en grundig Undersøgelse af Lungerne, Hjertet, Syns- og Høreevnen, Tænderne og Legemsfejl og Svagheder. Udfaldet noteredes for hvert Barn samtidig med Legemsstørrelsen, Vægt, Brystomfang og overstaaede Sygdomme, og derefter blev der givet Prædikat for almindelig Konstitution. Efter disse Optegnelser gives der følgende Statistik:

Elevernes Konstitution:	God:	Mellem:	Daarlig
Drenge:	36,1 %	61,8 %	2,1 %
Piger:	36,7 %	58,7 %	4,6 %

Der fandtes (Dr. : P.): Tuberkulose (0 : 0), Skrofulose (1 : 2), Smaa Kirtler (37 : 22), Magerhed (18 : 8), Blegt Udseende (20 : 14), Hjertefejl (næsten kun lette) (5 : 10), Tegn paa Rachitis (12 : 9), Skoliosis (4 : 0), Daarlig Holdning (15 : 12), Hofte- og Benskade (2 : 0), Øjensygdom (8 : 3), Synsvækkelse (paa begge eller et Øje) (12 : 25), Øresygdom (3 : 2), Tunghørig-
hed (paa begge eller et Øre) (3 : 8), daarlige Tænder (18 : 13), Talefejl (1 : 0), Polyper (4 : 0), hævede Mandler (13 : 16), Hudsygdom (4 : 1).

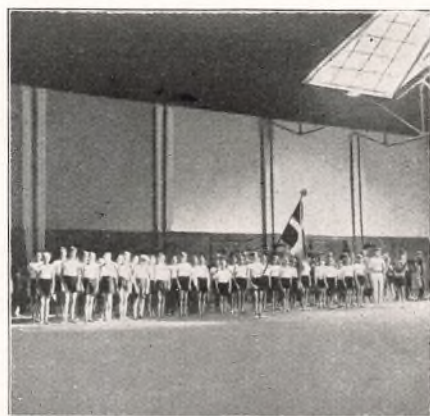
Tænder	Gode:	mellem:	daarlige:
Dr.:	12,5 %	75 %	12,5 %
P.:	18,5 %	69,7 %	11,8 %

Flensborg, den 30. 4. 1930.

Dr. Jensen.

SKOLENS FRIVILLIGE IDRÆT.

Uden for Skoletiden er frivillige Hold i Eftermiddagstimerne blevet undervist i Idræt, Boldspil, Roning og Gymnastik.

IDRÆTSSTÆVNET.

I Sommerhalvaaret deltog i alt 160 Elever fordelt paa 9 Hold i disse Øvelser, hvori der undervistes 21 Timer egentlig. For Vinterens Vedkommende, hvor Øvelserne indskrænkedes til Gymnastik og indendørs Boldspil, har Deltagelsen, som rimeligt er, været noget lavere, nemlig 90 Elever i 5 Hold, der undervistes ca. 9 Timer egentlig.

For Sommerens Arbejde var det forestaaende Skoleidrætsstævne den 22. September en værdifuld Spore. Om selve Stævnet, der fandt Sted i Byens store Tennishal, skriver »Flensborg Avis« følgende:

I Stævnet, til hvilket der var mødt en stor Forsamling af Tilskuere, deltog Elever fra alle Klasser i Duborg-Skolen samt desuden fra de private, danske Skoler i Landdistrikterne. Stævnet blev ledet af Lærerne *N. Billum*, *E. Olesen* og *N. Kjems*; men desuden deltog Lærerinderne *Frøken Ottosen* og *Frøken Christensen* samt Lærerne *Eshildsen*, *D. Dirks* og *Dinsen-Hansen*. Der fremførtes i alt 14 Hold i Gymnastik, Boldspil, Stafetløb, Spring, Sække-Væddeløb, Tovtrækning m. m. Alt forløb uden Uheld.

I Konkurrence-Holdene sejrede Fortsættelsesklassens Piger i Langbold, IVc Drengene i

Haandbold, I. Realklassens Dreng i Nævebold, IVb Piger i Rundbold, IIIb Dreng i Rundbold, IIa Dreng i Kurvebold og Ia Dreng i Høvdingebold.

Stævnet sluttede ved Sekstiden med, at Rektor Dr. A. Hanssen overrakte hvert af de sejrende Hold samt Holdene fra Skolerne i Tarup, Jaruplund og Kobbermøllen en lille Lavrbærkrans med blaa-gule Baand som Erindring om Skolernes første Idrætsstævne. Før man skiltes, fik baade de enkelte Hold og de Skoler, der deltog i Stævnet, et kraftigt Leve.

De danske Privatskolers første Idrætsstævne havde faaet et meget vellykket Forløb, som i høj Grad opmuntrer til Centagelse, og saa forhaabentlig i straalende Solskin, under aaben Himmel.

LÆRERKOLEGIET.

Rektor, Dr. phil. Andreas Hanssen, f. 4. 3. 1879, ans. 1. 8. 1921.

Inspektør Emil Arps, f. 30. 10. 1861, ans. 1. 8. 1921.

Lærer Niels Juel Billum, f. 24. 8. 1896, ans. 1. 4. 1922.

Lærer, cand. theol. & mag. Carl N. Bock, f. 30. 9. 1897, ans. 1. 10. 1926.

Lærer Dirk Dirks, f. 3. 5. 1901, ans. 1. 4. 1923.

Lærer Heinrich Fischer, f. 3. 3. 1904, ans. 1. 4. 1926.

Lærer, cand. phil. Bernhard Hansen, f. 23. 1. 1893, ans. 1. 4. 1922.

Lærer Henrik Larsen Henriksen, f. 5. 5. 1896, ans. 1. 4. 1923.

Lærer Peder Jensen, f. 3. 8. 1893, ans. 1. 5. 1923.

Lærer Ejnar Olesen, f. 8. 2. 1895, ans. 1. 10. 1922.

Lærer, cand. mag. O. G. Worsøe Schmidt, f. 10. 3. 1894, ans. 1. 5. 1922.

Lærerinde, Frk. Elna Christensen, f. 12. 11. 1905, ans. 1. 8. 1928.

Lærerinde, Frk. Magda Fløgt, f. 13. 1. 1901, ans. 1. 4. 1922.

Lærerinde, Frk. Elisabeth Madsen, f. 1. 5. 1878, ans. 19. 10. 1920.

Lærerinde, Frk. Inger Margrethe Ottosen, f. 2. 5. 1897, ans. 15. 4. 1927.

Lærerinde, Frk. Thyra Petersen, f. 14. 6. 1876, ans. 1. 4. 1922.

Haandgerningsl., Frk. M. Schlesinger, f. 12. 4. 1885, ans. 12. 9. 1921.

Hr. Henrik Fischer har været syg hele Skoleaaret. Hr. Bunde Schmidt har vikarieret indtil 15. Oktober. Derefter har Hr. Clausen og Hr. Eskildsen vikarieret.

Hr. D. Dirks har med Stipendium haft Kursus i Tegning i København 8. Juli—3. August.

Hr. Bernhard Hansen og Hr. H. L. Henriksen har med Stipendium haft Kursus i Fysik 8.—27. Juli.

Hr. E. Olesen har med Stipendium fra Handelsministeriet haft Kursus i Bogføring 11.—31. Juli.

Hr. Bernhard Hansen har i Maanederne August—November foretaget en Studierejse til forskellige tyske Byer: Dresden, Halle, Berlin m. fl. Hr. Eskildsen har vikarieret.

Frk. Elna Christensen er blevet fast ansat ved Skolen med Anciennitet fra 1. Aug. 1928.

FOR ÆLDREMØDER.

Paa Lærermødet den 10. Juni 1929 valgtes som Medlemmer af Udvalget for Ordningen af Forældremøderne: Frk. E. Madsen, Hr. P. Jensen og Hr. Worsøe-Schmidt.

Torsdag den 19. September fandt det første Klasse-Forældremøde Sted. Begge Realklasser var til Stede, og mange Forældre var mødt. I II. Realklasse havde Rektoren Historie og Hr. C. N. Bock Dansk. I I. Realklasse havde Insp. E. Arps Tysk og Hr. P. Jensen Matematik. Efter Timen var Forældre og Lærere samlede til en Drøftelse angaaende Arbejdet i Klasserne.

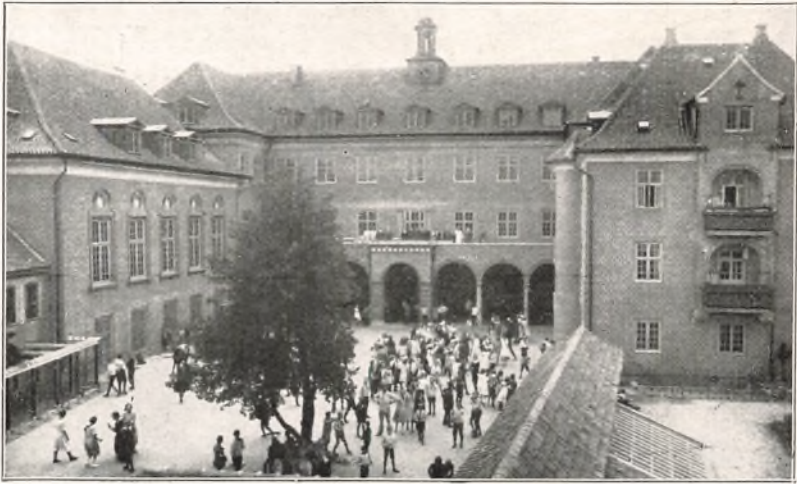
Fjerdeklasserne var samlet Torsdag den 24. Oktober, og ca. 50 Forældre deltog i Mødet. Klasse IVa. havde Dansk med Hr. Dirks og Historie med Hr. C. N. Bock, IVb. havde Tysk med Frk. Flogt og Geografi med Frk. Th. Petersen, IVc. havde Regning med Hr. P. Jensen og Bøgers Brug med Hr. Dirks. Ved det efterfølgende Møde med Forældrene talte Rektoren om Børnenes Udvikling — legemligt og sjæleligt — i 13—14 Aars-Alderen.

Tredieklassemnes Forældremøde fandt Sted Torsdag den 21. November. Klasse IIIa. havde Dansk med Frk. Ottosen og Naturhistorie med Hr. Olesen, IIIb. havde Dansk med Hr. Henriksen og Tysk med Frk. Madsen. Derefter samlede Forældre og Lærere til et Møde, hvori deltog 65 Forældre.

Torsdag den 5. December havde vi Forældremøde med Fortsættelsesklassen. Der var mødt en Forsamling paa ca. 150 Forældre og andre interesserede. I Haandgerningslokalet var der fremlagt Elevarbejder i Dansk, Tysk, Maskinskrivning, Bogholderi, Stenografi og Haandgerning. Da dette var gennemset, samlede man i Gymnastiksalen, hvor Klasselæreren, Hr. E. Olesen fortalte om Klassens Arbejde, hvorefter Eleverne dansede Folkedanse under Frk. Ottosens Ledelse og fremsagde danske og tyske Digte.

Torsdag den 30. Januar blev der afholdt Forældremøde med Andeklasserne. I IIa. havde Hr. Worsøe-Schmidt Dansk og Hr. C. N. Bock Tysk. I IIb. havde Frk. E. Christensen Dansk og Hr. Henriksen Fysik. I Sammenkomsten bagefter deltog ca. 65 Forældre.

Skoleaarets sidste Forældremøde fandt Sted med Førsteklasserne Torsdag den 20. Februar. Hr. Eskildsen havde Dansk og Hr. Dirks Tysk med Ia., og Frk. Thyra Petersen havde Religion og Dansk med Ib. I den efterfølgende Sammenkomst, hvori ca. 70 Personer deltog, talte Rektoren og Pastor Noack om Religionsundervisningen.

DUBORGSKOLENS GAARDSPLADS.

BIBLIOTEKERNE.

Bibliotekarerne, Frk. E. Madsen og Hr. D. Dirks meddeler:

Lærerbiblioteket forøget med 35 Bind;

    samlet Antal: $(943 + 35) = 978$ Bind.

Børnebiblioteket forøget med 14 Bind; udgaaet som slidt op
32 Bind $(811 + 14 \div 32) = 793$; samlet Antal 793 Bind.

Haandbiblioteket til Anvendelse ved Undervisning i Bøgers
Brug er i Aarets Løb forøget med 24 Bind; det omfatter 237 Bd., foruden
 $22 + 142 = 164$ Bind, der haves som Laan fra Flensborghus Bogsamling,
og 18 Bind fra Lærerbiblioteket.

Udlaanet i Børnebiblioteket: Samlet Udlaan: 1006 Bind.
IV. Kl. 48 Laan, III. Kl. 299 Laan, II. Kl. 659 Laan.

Eleverne fra Realklasserne henvises til Flensborghus Bogsamling.

SKOLELÆSESTUEN.

I Maanederne Oktober—Marts inklusive har vi holdt Skolens Læse-
stue aaben hver Torsdag Eftermiddag Kl. 4—6 for frivillig Brug af Sko-
lens Haandbogsamling. Lærer D. Dirks førte Tilsyn hermed. Forsøget
maa siges at være vellykket. Elevbesøget var i de seks Maaneder: 77, 103,
63, 92, 67 og 34. De 20 Gange, da Læsestuen var aaben, besøgte den ialt
af 436, hvoraf 169 Piger og 267 Dreng.

SKOLENS SAMLINGER.

Lysbilleder: Ved Aarets Begyndelse havde vi 1321 Diapositiver,
fordelt paa 28 Serier, hvoraf 10 historiske og 18 geografiske. Hertil er
i Aar føjet 5 geografiske Serier med 160 Billeder, saaledes at der nu ialt
er 33 Serier med 1481 Billeder.

Den naturhistoriske Samling er ved et heldigt og billigt
Køb blevet forøget med en stor Samling Sommerfugle, Biller og Hjorte-
takker. Hertil kommer — som omtalt under Gaver — et Isbjørnekranium.

SKOLESPAREKASSEN.

Forretningsføreren, Hr. Lærer P. Jensen, meddeler:

Efterfølgende Beretning omfatter ogsaa den danske Privatskole paa Harreslevmark, hvis Skolesparekasse sorterer under Duborgskolens.

Aaret begyndte med 240 Sparere og endte med 237. Ialt har ca. 70 % af samtlige Elever været Sparere.

I Aarets Løb er der indbetalt 1944.14 Mk. og 492.74 Kr., hvilket er henholdsvis 9,62 Mk. og 13,32 Kr. i Gennemsnit pr. Sparere.

Ialt er der foretaget 3824 Indskud.

I Rente er tilskrevet 188,11 Mk. og 39,18 Kr.

Til Elever, som konfirmeredes eller gik ud af Skolen, er der udbetalt 2429.27 Mk. og 381.81 Kr.

For at anspre Eleverne til at huske at tage Sparepenge med, var der ved Aarets Begyndelse udsat mindre Pengepræmier til de Elever, der hver Sparedag i Aarets Løb foretog Indskud.

3 Elever, som havde opfyldt Betingelsen, fik 4 Mk. og 2 Kr.

10 andre flittige Sparere fik tilskrevet hver 1 Mk. (Kr.).

Skolesparekassen agter ogsaa i det kommende Aar at belønne flittige Sparere.

LEGATER.

Nikleander Nissen og Ninus Nissens Legat er i Aar uddelt til Peter Ingwersen (I. Realkl.). Rentebeløbet var 598 Kr. 91 Øre. Legatets Bestyrelse er Borgmester, Dr. E. Kaper og Grosserer Cornelius Hansen, i Samraad med Skolens Rektor.

Provst Simonsen og Hustrus Legat for Duborgskolen er i Aar uddelt til Willy Linnemann (I. R.). Rentebeløbet var 346 Kr. 5 Øre. Legatets Bestyrelse er Borgmester, Dr. E. Kaper og Grosserer Cornelius Hansen, i Samraad med Skolens Rektor.

Mørk-Hansens Legat, stiftet af Enkefru J. Mørk-Hansen, Esperance Allé 9, Charlottenlund, og hendes Datter Katrine Mørk-Hansen, uddeles af Skolens Rektor. Rentebeløbet var 81 Kr. 60 Øre. Det tildeltes Eleverne Else Suhr og Hildegard Schäfer i I. R. med Halvdelen hver.

Foreningen »Danmarks Værn« Legat tildeltes i Aar Eleverne Hans Paulsen og Marius Jessen i I. R. med 61 Kr. til hver. Legatets Bestyrelse er Overretssagfører Knud Dahl og Oberst Joh. Jørgensen, København. Uddelingen sker efter Indstilling fra Skolens Rektor.

Antikvar Carl Julius Petersens Hjælpefond har i Aar bevilget os 400 Kr. De gaar til Fripladser paa Skolen.

Hr. Sagfører Chr. Linde, Fredensborg (født i Flensborg 1864) har for fjerde Gang skænket Skolen 50 Kr. til flittige Elever, der har afsluttet Realeksamen. Beløbet er anvendt saaledes, at Elisabeth Andersen og Bruno Frederiksen hver har modtaget Sølvtoj (Ske og

Gaffel) med følgende Inskription: »Chr. Linde og Hustru, Fredensborg. Dnborgskolen 1930.«

G A V E R.

Til Eleverne: Fra Købmand Hellrung, Flensborg: 25 Bind dansk Litteratur. Seminarielærer S. M. Sørensen, N. Nissum, og A. C. Hoppe, Barslev pr. Hvidovre: 250 Eksempl. af Julebogen »Mod Jul«, 1928. Flv. Telegrafbestyrer Chr. Hansen, Frederikshavn: Nogle engelske og franske Julehefter. Frk. Louise Brun, Villa Taneda, Humlebæk: H. C. Andersens Fortællinger I—III. Fru E. Høeg Albrethsen, Vinkelvej 14¹, Kbhvn. V.: Haandsyede Lommetørklæder, Servietringe og Bogmærker. Fru Fabricius: 900 Billeder til Fordeling

AFGANGSKLASSEN VED ROSENBORG 1928.

ved danske Skoler. Studenterudvalget »Heimdals«: Et stort Antal Bøger som Stilpræmier til Elever ved de danske Skoler. Flensborg-Samfundet — ved Fru Louise Wright og Frk. Stephanie Ankjær: 11 Julehefter. Læge R. K. Rasmussen, Ejde, Færøerne: En Samling Frimærker fra de fleste europæiske Lande samt Ægypten og Amerika. Pastor K. Grøn: Kvivig, Færøerne: 20 Eksempl. af Fortællingen A. Ebbesen: Boj Bojsen. »Sprogforeningen« ved Bibliotekar J. Petersen, Aabenraa: 70 Værker (86 Bind) dansk Litteratur og Historie — som Flidspræmier og Gaver til Konfirmander. Frk. Tidemann Dal, Nørre Frihavsgade 23, Københ. Ø.: Chr. Winther: Hjortens Flugt og Grundtvig: Paaskeliljen (Flidspræmie). Sløjdinspektør Krogh Clausen, Kbhvn.: Et Sæt Værktøj som Flidspræmie.

Til Lærerbiblioteket og Skolens Læsestue: Lektor Sophie Petersen, St. Kjelds Gade 8¹, Kbhvn. Str.: Grønland i Hver-

dag og Fest. Pastor N. Joh. Laur sen, V. Allé 9, Aarhus: 25 Eksempl. af Højskolesangbogen. Maskinmester Aage Sørens en, Kongegade 14, Flensborg: Histoire Anglaise I—II. (1785, Paris, med Davids Illustrationer). Frk. J. Olrik, Vallekilde: P. Hansens Litteraturhistorie, I—III. Hr. Kommunelærer, cand. theol. Hans Fang, Danasvej 14, Kbhvn.: 39 Bind Skønlitteratur og Faglitteratur. Hr. Kommunelærer M. Kirkegaard, Tesdorfsvej 63, Kbhvn., og Hr. Hans Fang: M. Galschiøt: Danmark i Skildringer og Billeder I—II., indbundet i Pragtbind. Frk. Louise Branner, Ribe Statsseminarium: 8 Bind Faglitteratur og 4 Bind Skønlitteratur. Frk. E. Keller og Frk. Joh. Skouboe, Østersøgade 88^a, Kbhvn. Ø.: Folkets Historie i 7 Bd., Danmarks Riges Historie i 6 Bd. og Begtrup: Det danske Folks Historie i 4 Bd.

FORTSÆTTELSESKLASSENS FOLKEDANSERE.

Til Skolens Samlinger: Fra N. P. Meng, Kongegade 13, Flensborg: Flintkølle fra Stenalderen. Købmand Christensen, Vrangsgade 26, Flensb.: Sten og Muslinger fra Middelhavskysten; Majskolbe fra Illinois. Pastor K. Grøn, Kvivig pr. Thorshavn: Øreknogle af Storchval, Lava fra Island, Gulderts fra Colorado, Kobbererts fra Færøerne, »Titner«-Sten samt forskellige Bøger til Lærebibliotek m. m. Enkefru Wollesen, Hafendamm 18, Flensborg: Boffelkranium med Horn. Smed Peter Chr. Schmidt, Oluf Samsongang 23, Flensborg: Forskellige Flintdannelser. Hr. Hensel Jørgensen, Harreslevgade 28, Flensborg: Akvarium med Planter og Guldfisk. Oberstløjtnant J. Rohleder, Fredericia: Et Isbjørnekranium (Isbjørnen er skudt af den danske Grønlander, Bjørnejægeren Abel, i Melvillebugten ved den nordligste Boplads i Distriktet Upernivik. Kraniet er hjembragt af Distriktslæge Rohleder, Upernivik).

Duborgsamfundet har skænket Skolen en Fane, som kan anvendes ved Skolens Udflugter nord for Grænsen.

Fra Valborg Tofte, Skaarup, har ved Pastor Knudsen, Bylderup-Bov, skænket Skolen et Aktiebrev paa »Landeværnet«.

Tak for Gaverne og for de Hilsener, der fulgte dem!

FORTSÆTTELSESKLASSENS TUR TIL SLESVIG.

19.—20. August 1929.

Der havde allerede længe før Sommerferien været talt om denne Tur; men der var stadig kommet Vanskeligheder. Omsider blev dog Transportproblemet løst og Tidspunktet fastsat. Mandag Morgen den 19. August samledes paa Nørretorv en stor Skare. Med kimende Cykleklokker og vældig Oppakning vakte den glade Flok ikke saa lidt Opmærksomhed i den smukke Morgenstund. Nogle havde imidlertid været mindre heldige med »Bespændingen«. Dette maatte først ordnes og efterses, forinden Startskuddet kunde falde. Naturligvis blev der i Skyndingen glemt en Koffert; men Klassens to eneste Mandfolk, Helmuth og Henry, bragte hurtigt det savnede til Stede, mens vi andre ventede ved Slesvig Landevej. Her var Vejen under Hovedreparation; men efter nogle Underhandlinger med en Vejmand (der talte Dansk), besluttede vi os alligevel til at forsøge ad Hovedlandevejen. Vi kørte saa under Hurra forbi det røde Flag og naaede i god Orden til Sankelmark og Oversø, forbi Bilskov Kro. Undervejs bed vi Mærke i den ejendommelige Galgesten, hvor efter Sagnet 7 oprørske Matroser skal være blevet henrettede. Bilskov Kro passeredes uden Ophold. Storkereden var beboet, og Ungerne øvede sig allerede til den lange Rejse.

Ved det østerrigske Mindesmærke standsede vi og læste den smukke Indskrift (oversat):

»Oversø Mark saa Tyske og Danske i hed Kamp.
Dem, der har kæmpet mod hinanden i Livet,
hviler her fredeligt forenede ved hinandens Side.«

Det danske Mindesmærke, der er anbragt saa langt smukkere og ogsaa i sig selv staar højt over begge østerrigske, blev beundret og fotograferet.

Oppe fra Højen, hvor Max Müller holdt under Slaget, lyttede Piger og Drengene til en kort Beretning om Slagene, der havde fundet Sted her ved Sankelmarkspasset.

Oversø Kirkes Kampestenstaarn skævede vi til, men passerede iøvrigt stiltiende.

Længere fremme ad Vejen svaledede en rask lille »Bløder« de alt for ivrige varme Hoveder. De fornuftigste krøb i Ly i Tide.

Men nu kom »Alpelandskabet«. Vi maatte udenom. Dynger af Sand og Skærver. Vandvogne, Brosten og Masser af Arbejdere. Vi foretog prompte en omgaaende Bevægelse; over Stenderupskov, Popholz (Popskoven, efter Præsten Popo, der døbte Harald Blaatand), naaede vi frem til Hovedlandevejen igen og fortsatte ufortrødet efter Isted til. Forinden havde vi dog holdt Frokosthvil og tømt en hel Krukke Kærnemælk samt en Spandfuld skummet. En enkelt af Pigerne arrangerede et rask lille Besvimelsesanfald i Varmen, men kom sig dog straks igen.

Isted naaede vi i lidt spredt Orden. En enkelt Punktering var Skyld heri, men nu fik vi Lappesagerne frem. Den lille Pause benyttedes af Eleverne til Rundtur paa Kirkegaarden og om Kirken med de tvende Taarne. Vaabenkammeret laa stille og øde hen. Alt er flyttet foreløbigt. Den gamle Thomsen, som vi ellers var vante til at træffe her, døde jo i Foraaet. I Haven ligger dog endnu den store Bombe fra Istedslaget; men i Aar var der ingen Stærefamilie, der havde bygget Rede i den, hvad der var en Skuffelse. Vi havde kort i Forvejen paa Klassen læst Kaalunds »Blandt Kugler og Kanoner«.

Da alt var i Orden igen, cyklede vi op gennem Isted By uden om Soen og trampede op ad Bakken efter Stolk til.

Som Schleppegrell i Spidsen for sine Dragoner sprængte vi frem ad Vejen, og hele Kolonnen faldt ned som paa Kommando, da vi stod ved Stenen.

»Her faldt Generalmajor Schleppegrell den 25. Juli 1850.«

Læssøes Høj besteg vi snart efter. Slyngrøserne var netop saa smukke. Foran os laa Soen med Skyerne spejlende sig i det stille Vand, til venstre den dystre Grydeskov og Langsø. Pigerne begreb hurtigt Slagets Gang, hvorledes det hele havde udviklet sig, og vi

syntes at kunne høre Kanonernes Torden og Geværildens Knitren. Husene i Isted brændte; men det var kun Middagssolen i de blanke Teglstenstage. Man ser ikke mange gamle Huse i Isted By.

Vi passerede nu Passet mellem Grydeskov og Langsø, næsten det smukkeste paa hele Turen, og ad de smukke, slyngede Veje igennem Skoven fortsatte vi til Slesvig, hvis Domkirketaarn vi pludseligt kunde se. Der var kommet ekstra Fart i Pedalerne, nu da vi omtrent var ved Maalet. Den lange ujævne Gade syntes aldrig at faa Ende. Omsider fik vi dog Øje paa Slesvighus, hvor vi blev venligt modtagne af Hr. og Fru Ingwersen. Vi var godt støvede og forbrændte i Ansigterne; det gjorde godt at blive vasket og friseret.

Sent paa Eftermiddagen spadserede vi til Domkirken langs med Slien. I Kirken prøvede vi Munkestolene med en lille Ekstraklap. Vi flygtede for Biskop Kaftans Øjne, gyste i Gottorpernes Kapel og over den uheldige Brüggemanns Historie, gennem Svalegangen forbi Frederik den Førstes Sarkofag og op i Taarnet, 242 Trappetrin til Vejrs. Det var anstrengende efter Cykleturen.

MENUET.

Da der om Aftenen omsider var blevet Ro i Sovesalen, blev der sovet »Syv Kvarter i Timen«. Længe for Hanegal var man atter vaagen. Der var jo heller ikke særlig varmt under Tæpperne. Efter Morgenmaden startedes der til Dannevirke og Valdemarsmuren. Tilbageturen gik over Margrethevolden og Forbindelsesvolden, op og ned ad de høje Bakker med Cyklerne. Det var strabadserende, men morsomt.

Forbi Runestenen og Champignonfabrikken over Rendsborgvejen til Halvkredsvolden. Her holdt vi Hvil og glædede os over den Stilhed og Ro, der nu hviler over dette Sted med sin særegne gribende Skønhed.

Middagsmaden ventede os, da vi svingede ind foran Slesvighus. Fru Ingwersens Kæmpenfrikadeller gled ned med stor Hast, glimrende smagte ogsaa »Koldskaalen« efterpaa.

Hjemturen forløb uden et eneste Uheld og saa vidt muligt i et Stræk. Vi forcerede denne Gang nemlig Alpelandskabet under Spøg og Latter og muntre Tilraab fra de mange Arbejdere.

Paa Nørretorv sagdes der Farvel; en Del Træthed var der naturligvis; men iøvrigt saas der kun glade Ansigter. Alligevel har Sengen den Aften afgjort været det bedste for samtlige Deltagere. E. O.

FOR T SÆTTELSK L A S S E N S T U R T I L A A R H U S. E f t e r a a r s f e r i e n 1 9 2 9.

Ogsaa i Aar var der kommet Indbydelse til Duborgskolens Fortsættelsesklasse samt fem Elever fra Slesvig til at besøge Aarhus i en Del af Efteraarferien.

Endvidere deltog efter Indbydelse Lærerinde Frk. Schlesinger.

Man var ikke vejet tilbage for det store Antal, 39 Børn og 2 voksne. Indkvarteringen var atter ordnet paa den smukkeste Maade af Hr. og Fru Fabrikant *Stampe*, samt Formanden, Forretningsfører *Th. Larsen*.

Alle har i Sandhed fortjent en Medalje for uegennyttigt og opofrende Arbejde ved Losningen af denne store og bekostelige Opgave. Vi haaber, at de af Børnenes Glæde og Optagethed under hele Opholdet maa have faaet det Indtryk, at dette deres Arbejde ikke er spildt, og vi har det Haab, at de heller ikke har følt sig trætte og kede af Besværet.

D U E T.

Vi tog fra Flensborg allerede den 1. Oktober ved Middagstid. Det er jo en let og behagelig Rejse til Aarhus, og med den livlige Forsamling gled de faa Timer umaadelig hurtigt.

Ankommet til Aarhus blev vi modtaget paa Banegaarden af en gammel Kending, nemlig Peter Køster, p. t. Handelshøjskolen i Aarhus, og lidt efter dukkede ogsaa Formandens kendte Skikkelse op i Trængselen. Kvarterværterne havde forsamlet sig i Ankomsthallen, hvor Fordelingen blev foretaget. Alt gik glat, og lidt efter lidt forsvandt Børnene med deres respektive Værter. Et Par Piger var blevet tilovers; men en elskværdig Kollega, Hr. Lærer *Sunesen* paatog sig det Hverv at bringe de to hjemløse under Tag og besorgede det paa den smukkeste Maade.

At genopleve hele den dejlige Uges smukt tilrettelagte Program her vil føre for vidt. Blot saa meget, at vi alle Vegne blev modtagne med den allerstørste Elskværdighed og Venlighed. —

Ogsaa selve Byen Aarhus havde overtaget en Del af Programmet ved en Sejl tur i Havnen. Her var rigtignok anderledes Liv og Røre end hjemme. Under Havneingeniørens personlige Ledelse og Forklaringer og om Bord paa Havnens egen Damper sejlede vi rundt i de mange Bassiner, forbi de imponerende Siloer og Kajpladser, for til sidst at ende i

Havnens Administrationsbygning, hvor Borgmesteren for Aarhus, Hr. *Jacob Jensen* lod os traktere med Sodavand og Kransekage.

Desværre var Vejret ikke det bedste; det regnede, men det gjorde aldeles ikke noget Skaar i Glæden.

Pragtfuld var ogsaa Turen til Kalø i øsende Regnvej, og festlig var Afslutningen i »Regina«, hvis elskværdige Vært, Direktør *Johannsen* lod servere Kaffe og Kager for sine Landsmænd.

Vi var naturligvis ogsaa i Teatret og til Filmsforestilling samt paa Besøg paa Læssøegades Skole, paa »Elvirasminde« samt paa Bryggeriet »Ceres« og i »Den gamle By«. Børnene var spillevende og indsugede alle Indtryk med vidt aabne Sanser, nydende Tilværelsen som rigtige Eventyrprinsesser og -prinser.

Man føler Trang til her at bringe en hjertelig Tak til de mange gode Mennesker, der under Opholdet fungerede som Kvarterværter for os. Først og sidst var det dog dem, der havde Besværet og Ulejligheden med vore mere eller mindre ubehjælpomme Størrelser, der til at begynde med aldeles ikke kunde finde hverken frem eller tilbage. Aldrig saa man dog noget misfornøjet Ansigt eller hørte beklagende Ord. Alle var saa venlige og rare og mødte os med den allerstørste Gæstfrihed. Desværre formaar Børnene jo ikke alle at sige Tak paa den rigtige Maade; men vi hernede er sikre paa, at de Minder, der knytter sig til Opholdet i Aarhus i disse Pige- og Drengesind, vil blive bevaret langt op i Aarene.

Dagene gik. Vi oplevede noget nyt hver Dag. Lørdag var Programmets sidste officielle Dag med Grænseforeningens Møde og Fest for de unge Gæster og deres Kvarterværter.

Det var en smuk Forsamling, der mødte i Østergades Forsamlingsbygning i den vaade, regnfulde Aften.

Vor egen Rektor, Dr. *Andreas Hanssen* var efter Indbydelse kommet til Stede for at holde et Foredrag om Forholdene syd for Grænsen.

Iøvrigt skulde Eleverne jo selv til Dels bære Aftenen.

Det blev en ganske usædvanlig vellykket Aften, smuk og stemningsfuld, præget af Samværet med forstaaende og hjertevarme, nationalt interesserede Mennesker. Børnene gjorde deres bedste eller i hvert Fald næstbedste.

Størst Lykke gjorde vel næsten Folkedansene og »Menuetten« under Ledelse af Frk. *Ottosen*. Først sent sluttede Samværet. Næste Dag hvilede man ud i Hjemmene. Børnene var hele Søndagen overladt til deres Kvarterværter. Hvile var det vist ikke alle Vegne, i hvert Fald kunde man selv i Hovedkvarteret høre Gnyet af de smaa private Fester, der fejredes forskellige Steder til Ære for vore lykkelige Poder.

Mandag fandt Hjemrejsen Sted. Fra Perronen talte Hr. Politifuldmægtig *Mühlenstedt* for Duborgskolen, og Dr. *Hanssen* takkede fra Toget. Til sidst skulde vi udbringe et Hurra for vore Venner, men det klang sørgeligt spædt; thi Taarerne randt naturligvis hos det store Flertal.

E. O.

AF GANGSKLASSENS KØBENHAVNSTUR.

Paa enhver Sønderjyde — og det gælder vel forresten enhver Landsmand —, der for første Gang besøger vort Lands Hovedstad, gør Rejsen over de danske Øer og Bælter et uforglemmeligt Indtryk, ligegyldigt om det er straalende Solskin eller stærk Efteraarstorm. Naturens Skønhed gør Sindet aabent og beredt.

Det var derfor en Skare forventningsfulde Elever, der under Henrejsens sidste Del saa ud over det sjællandske Landskab. Da Toget havde passeret Roskilde, begyndte Nervositeten at give sig synligt Udslag; Lysskæret fra Storbyen virkede ophidsende; Carlsberg-Sojlen, der kunde ses fra Toget, vakte baade Forundring og Begejstring. Glade — men dog lidt benovede — betraadte de unge Mennesker Hovedbanegaardens mægtige Ankomsthal, men en Flok venlige Værter, der tog imod Eleverne for at føre dem til et gæstfrit Hjem, fik dem snart til at føle sig hjemme.

Naar man har opholdt sig en 6—7 Aar i Kobenhavn, tror man at kende alle Byens Seværdigheder, og dog overraskedes man af det omfangsrige og afvekslende Program, som *Heimdal-Studenterne* havde tilrettelagt for os. De otte Dage, vi var der, bod paa noget af enhver Slags: Museumsvandring (Statens Museum for Kunst, Thorvaldsens Museum, Zoologisk Museum — et godt Supplement til Zoologisk Have —, Rosenborg og Tøjhuset), Besog i industrielle og lignende Virksomheder som Orlogsværftet, den kgl. Porcelænsfabrik, Tuborgs Fabrikker, Telefonhuset og Berlingske Tidende, Frokostvisitter i Institutioner som Regensen, Kvindelig Læseforening og Raadhuset, samt Forevisning af Frederiksberg og Christiansborg Slot. Programmet var altsaa særdeles righoldigt, men uden dog at være overlæst og trættende. Vel var vi lidt matte, naar vi hen paa Eftermiddagen kom hjem til vore Værter, men dog var det med Glæde, vi sagde Tak til Billetter til det kgl. Teater, hvor vi saa »Jægerbruden«, og til et Billedteater, hvor vi for første Gang overværede Fremvisningen af en moderne Talefilm.

Men de mest uforglemmelige Oplevelser blev dog vistnok Turen til Hillerød — med gæstfri Modtagelse i Hjemmene og Besog paa Frederiksberg Slot — og Udflugten til Malmø og Lund, hvor vi under Opholdet i Domkirken og ude paa Slagmarken med Vemød og dog med Glæde tænkte paa Skaanes historiske Stilling i Fortiden — som Stridens Æble — og i Nutiden — som Bindeled mellem de to Brødrefolk; det kunde vel nok hælde, at nogle af os sendte et stille Ønske ned til Landet mellem Danevirke og Flensborg Fjord.

Et særligt Præg fik Afskedsfesten i Studenterforeningen, hvor Værter og Gæster modtes til et fælles Samvær. Taler, blandt andre af Heimdals Formand, stud. polit. *Stockholm*, Rektor, Dr. *Andreas Hanssen*, *Klasselæreren* og af Oberst *Rønning*, tolkede Forsamlingens Følelser; *Studentersangforeningen* forogede yderligere Stemningen.

Mangen en Tak lod der denne Aften til Værter og Venner, og ogsaa paa dette Sted skal der paa Skolens og Afgangsklassens Vegne rettes en Tak til alle, der har bidraget til at gøre Turen til den Oplevelse, den blev. En særlig Tak skylder vi Oberstløjtnant *Mørk* og Adjunkt *Neergaard*, Hillerød, Frk. *Alberti*, Professor *Fabricius* og Oberst *Rønning*, og sidst, men ikke mindst, *Sonderjysk Centralforening*, *Heimdal-Studenterne* og Rejsseudvalgets Formand, stud. mag. *Heinberg-Petersen*, for den ypperlige Tilrettelæggelse og Gennemførelse af Turen, der for alle Deltagere betyder en Skat af gode Minder, der ikke bør undervurderes.

C. N. B.

AFGANGSEKSAMEN.

I Marts Maaned er for ottende Gang afholdt Afgangseksamen. Som Censorer fungerede Rektor A. J. West, Tønder, i Historie; Adjunkt J. Mehl, Sønderborg, i Fransk; Rektor J. Mogenssen, Aabenraa, i Tysk; Adjunkt M. Jensen, Haderslev, i Naturlære; Lektor, Pastor C. Andersen, Sønderborg, i Naturhistorie; Rektor, Dr. Karl Mortensen, Haderslev, i Dansk; Undervisningsinspektør Otto Bjørneboe, København, i Engelsk; Rektor J. Hertz, Sønderborg, i Geografi, og Rektor L. Christiansen, Aarhus, i Matematik og Regning.

Den skriftlige Eksamen fandt Sted i Dagene 4.—10. Marts. Ved denne Lejlighed var der for første Gang indført skriftlig Tysk i Stedet for skriftlig Engelsk. Den mundtlige Eksamen foregik i Dagene: 12., 14., 17., 19., 21., 24., 26., 29., 31. Marts og 1. April. Resultatet var følgende:

1. Helmuth Beck (Klaverstemmer Beck) (+)	72	Points
2. Henrik Born (Arbejder E. Born) (+)	92½	»
3. Inge Christensen (Redaktør Christensen)	112%	»
4. Ole Christensen (Repr. Christensen) (+)	96	»
5. Else Christiansen (Redaktør Christiansen)	123½	» Udm.

AFGANGKLASSEN OG DENS LÆRERE. MARTS 1930.

6. Peter Drost (Enkefru Drost)	91¼ Points
7. Bruno Frederiksen (Nitter Frederiksen) (+)	96¼ »
8. Christian Harek (Købmand Harek) (+)	104¼ »
9. Helene Hoeek (Bygmester Hoeek)	120 » Udm.
10. Ingrid Jensen (Journalist Jensen)	83¼ »
11. Erik Joost (Købmand Joost) (+)	94¼ »
12. Johannes Krogh (Chauffør Krogh)	92 »
13. Rigmor Kylling (Sekretær Kylling)	90¼ »
14. Svend Aage Larsen (Vagtmester Larsen)	91¼ »
15. Andreas Petersen (Skrædder Petersen) (+)	102¼ »
16. Andrea Ruus (Bogholderske Fru Ruus)	112¼ »
17. Katrine Skøtt (Købmand Skøtt)	109¼ »

En Eksaminand, Elisabeth Andersen, blev syg under Eksamen og maatte afslutte senere. Hun opnaede 113¼ Points.

Eksamen er afholdt efter samme Regler som Præliminærekksamen i Danmark. Til at bestaa kræves 69¼ Points, naar Eksamen tages med Engelsk, Tysk og Fransk, 65 Points, naar Fransk udelades (+). Til Udmærkelse kræves 120 Points.

AFSLUTNINGSFESTEN.

Lordag den 5. April Kl. 12¼ samledes Skolens ældste Elever med Dimittenderne, Fortsættelsesklassen, Forældrene og Lærerne til Skoleaarets Afslutning. Herom skriver »Flensborg Avis«:

»I Middags afholdtes paa Duborgskolen den aarlige Afslutningsfest, der som altid formede sig som en smuk og gribende Højtidelighed. Klokken 12¼ kom Skolens Rektor ind i Festsalen i Spidsen for de 17 Elever, der har bestaaet Præliminærekksamen. Ved Siden af den blomstersmykkede Talerstol holdtes der Fanevagt.

Der indledes med en Sang af H. C. Andersen: »I Danmark er jeg født«, og saa taler Dr. phil. Andr. Hanssen. Rektor vil ikke særlig tale som Skolens Leder, men mere som Ven til yngre Venner.

En nordisk Digter fortæller i et Skuespil om et Mørkeloft, hvor der ligger en Del gamle Ting, men hvor forskellige af Husets Beboere gemmer sig væk fra Dagens Møje og Strid for at lade Fantasien tage Fart og hengive sig til Drømmerier. Kun Husmoderen lukker Døren til alt dette Skrammel, føler intet ved at færdes der. —

Saadan er det ogsaa undertiden med andre Mennesker. Nogle holder sig til den ydre Virkelighed, medens andre søger ind i Drømmelivet og holder sig til det. Vi drages i begge Retninger. Mennesket maa leve i Virkeligheden, men skal tillige kunne begive sig paa Vandring ind i Drømmenes Land, lade Længslen gaa ud over, hvad vi oplever i det daglige Liv. Hvem der vil skubbe Drømmerierne til Side, forhindre Tankerne i at gaa paa Rejse, lader noget forkrøble i sig.

Selvfølgelig skal vi lægge al Kraft ind i det Arbejde, de Opgaver, vi stilles over for, skal være Virkelighedsmennesker; men der maa være en indre Helligdom, vi kan ty til en stille Stund. Vi skal have noget, vi kan betragte som et Klenodie, noget kosteligt, vi skal værne om og hente Kræfter af.

Vi vil nødig have, I skulde forlade denne Skole i den Bevidsthed, at det værdifuldeste, I har opnaact, er et Eksamensbevis. Vi haaber, I ud

over dette har faaet et særligt Udbytte af eders Skolegang her, noget, der ikke kan udtrykkes i Tal og Bogstaver, men vil hjælpe eder til at blive gode og dygtige Mennesker.

Og saa maa vi forstaa, at vi kun kan leve virkeligt, hvis vi har Forbindelse med alt Livs Ophav. Vi kan kakke det Drømmeri eller indre Liv eller, hvad vi vil, men vi kan ikke lukke os ude fra det. Det er det vigtigste, og hvad skal det saa blive til, hvis vi glemmer det?

I vil opleve, at en Eksamen paa Skolen er en Smaating, i Sammenligning med, hvad der senere vil møde jer i det praktiske Liv. Vi kan for Eksempel tænke paa Knud Rasmussens Dagbøger. Naar man efter en hel Dags Marche over Snemarkerne styrtræt skulde til at bygge Snehytten, og man selv var segnefærdig, kunde det hænde, at en Kammerat var saa medtaget, saa man tillige skulde gøre hans Arbejde.

Sligt kan ogsaa kræves af os andensteds end paa Ismarkerne.

Dr. Hanssen vilde ønske Dimittenderne til Lykke med det Maal, de havde naaet. Jeg vil ønske, I ikke alene vil faa noget ud af det virkelige Liv, men ogsaa ud af det, der gaar ud over, hvad der kaldes Virkelighed. Og kaldes der paa jer, vil jeg ønske, at Svaret maa lyde: Her er jeg, og jeg er dansk! Og hænder det, at nogen segner paa sin Plads, ønsker vi, at I vil gøre mere end eders Pligt, selv om ogsaa I er ved at segne ved det. Det maa vi kræve af jer; mindre kan ikke gøre det. Gid der i jer maa leve baade Bred og Daad, saa I ved Siden af det daglige Arbejde maa leve et rigt indre Liv. Saa vil det blive til Glæde for jer selv og for dem, der holder af jer.

Under Frøken Ottosens Ledelse sang et større Elevhold derefter »Se, nu stiger Solen« og »I Arilds Tid«. Derefter oplæste Dr. Hanssen Aarets Eksamensresultater og overrakte hver enkelt Eksamensbeviset med et Til Lykke!

Ogsaa Eleverne i Fortsættelsesklassen, et talrigt Hold, fik overrakt deres Afgangsbævis.

Endelig uddeltes nogle Præmier og Aarets Legater. Af Dansk-Legatet blev Hovedpræmien (Johs. Jørgensens samlede Værker) givet til den Elev, der havde det største Points-Antal i Dansk og Historie, Else Christiansen; andre Dele af Legatet (ligeledes Bogpræmier) fik Helene Hoeck, Andrea Ruus og Rigmor Kylling. En Bogpræmie for den bedste Stil under »Hejmdal«-Studenternes Præmiering fik Inge Christensen, den næste Else Christiansen. Saa var der forskellige Legatportioner, der blev givet til flittige og flinke Elever i begge Hold og vakte megen Glæde.

Derefter rettede Redaktør E. Christiansen paa Forældrenes Vegne en Tak til Duborgskolens Rektor og Lærerkorps.

Børnekoret sang nu: »Der dukker af Disen« og »Kundskabs Fader«. Derefter sluttede den smukke Højtidelighed med Fællessangen »Kongernes Konge«.

AF EN TALE PAA DUBORGSKOLEN.

Livets Mirakel.

Ved Afslutningsfesten paa Duborgskolen Lørdag den 5. April holdt Redaktør Ernst Christiansen følgende Tale:

Det kan være en Smule vemodigt, ogsaa for Forældrene, naar deres yngste siger Farvel til Skolen, men Danske syd for Grænsen kommer

ikke paa Afstand af Skolen af den Grund. Vi synes alle, at vi har Part i den bestandig.

Der er Landsmænd nordpaa, som synes det samme. Paa Duborgskolens Talerstol har der staaet fremtrædende Danske, som senere har nævnt denne Oplevelse paa en mærkelig stille Maade.

De rører saa varsomt ved den, at der spores en dybere Bevægelse bagved.

Ikke at I skulde være nogen Slags Vidunderbørn. Er der noget mærkeligt i, at en Kormark grønnes efter en meget lang og barsk Vinter? Selvfølgelig gror der dansk Ungdom paa de vinterhærgede Marker imellem Duborg Slotsbanke og Danevirke. Alligevel kan manges Landsmand blive hjertegreben ved at staa over for selve Virkeligheden.

Takken til dem, der har deres Gerning ved denne Skole, bliver naturligt til et Ønske. Skolen synes os at være inde paa den rigtige Arbejdsmaade. Her skal intet tvinges frem, intet kunstigt plantes. Her skal ikke herses med kedelig Pligt. Hvad der gror, skal hjælpes frem af kærlig og kyndig Røgt.

Vi oplever igen et Foraar. Tusindfryd er listet frem ved Vejene, Vintergække i Haverne. Det vaaredes mere fra Dag til Dag. Saa kom Smørblomster ved Grofterne og Blaaavejs og Krokus i Haverne. Det flammede gult over Plænerne en skønne Dag, Bierne summede, og Fuglene sang, vidaabne lo Blomsterkalkene i Solen, dette var Vaarbrud, Gennembrud, Sejr.

Mens man ældes, lærer man, at hvert Menneske, bevidst eller ubevidst, har den samme Længsel efter sit eget Gennembrud, sin egen Udfoldelse. I Børn ønsker at blive raske og dygtige og glade, at faa meget ud af Livet. Et ungt Egetræ maa blive en rigtig Eg for at naa dette Maal. Vejen dertil for danske Børn er den at blive rigtig danske: ingen Pligt — en Gave; ingen Tvang — en Hjælp! Modersmaal er vort Hertesprog, kun løs er al fremmed Tale. Ved helt at tilegne os de Skatte, vort Folk har samlet, nærmer vi os til den Dag, da vi mærker Gennembruddet i vort Sind og bliver frie Mennesker, som kan staa paa vore egne Ben, tage en Tørn i Uvejrs og lukke os op i Guds klare Sol.

Der er vanskelige Tider her for unge, som gerne vil i Vej; vi maa have bedre fat paa den Opgave at hjælpe dem med det. Men for hvem, der holder ud her, er der trods dette, at vi er et lille, folkeligt Mindretal, en stor og gribende Oplevelse at være med i, en Oplevelse, vi kun aner og taler sagte om, dansk Folkelivs langsomme Frigørelse af Trældom. Det grønnes svagt paa afsvedne Agre.

Duborgskolen er ikke mere den nyeste heroppe. En nyere er bygget paa Slotsbanken. Efterhaanden vil vor Skoles Mure faa en vis Patina, et Klædebon, som er vævet af Liv og Arbejde og Slid, af Storm og Stille i Aarene, der randt. Gid de, der virker her, gid vi alle maa faa det Ønske opfyldt, at det ad Aare ses, at Skolens Gerning har sat Spør og er bleven af Værdi for vort Folk. Gid det maa ses, at det, vore Børn fik her, blev som Sol og Regn for det unge Liv, der skød frem af tusindaarig Rod, saa det tog til i Kraft og Styrke, blev hærdet, smidigt og bøjeligt og stræbte imod det høje, saa det blev dygtigt til paa den mest udsatte Post at bære vort Folks Arv frem til de kommende Slægter.

SIDSTE RESTER AF DUBORG SLOT.

FRA DANSK SKOLES HISTORIE I FLENSBORG.

I. PASTOR VILHELM MUNCK.

R. af. D.

Gamle Flensborgere, der har været Elever i den Danske Borgerskole i Flensborg mellem 1848 og 1864, mindes endnu med Kærlighed og Begejstring Pastor Vilhelm Munck, der under 17. August 1862 udnævntes til ordineret Kateket ved den frie danske Menighed i Flensborg og Førstelærer ved den Danske Borgerskole.

1922 udkom hos Gyldendal »Fængselspræst Pastor Vilhelm Muncks Optegnelser«. Første Del af denne Bog handler blandt andet om Opholdet i Flensborg og danner i Hovedsagen Grundlaget for nedenstaaende, korte Meddelelser.

Vilhelm Munck er født 19. Januar 1833 i København i et Hus paa Østergade. Forældrene var Vinhandler og Løjtnant Hans Frederik Brygmann Munck og Christiane Frederikke Louise Tolstrup. Vilhelm Munck, der oplevede en lykkelig Barndom i København, indmeldtes 1839 i Borgerdydskolen paa Christianshavn. 1842 oprykkedes Munck i de studerende Klasser og fik her Nikolaj Madvig til Kammerat, senere Formand for Sø- og Handelsretten, en Søn af den berømte Sprogmand, et Kammeratskab, der blev til livsvarigt Venskab. Skolens Rektor var først Dr. Krarup, senere Martin Hammerich. 1850 blev Vilhelm Munck Student; Artium toges dengang ved Universitetet, og han bestod den med et Præ i Latin og 11 Laud i de andre Fag. Nu følger en Række glade Studenteraar i København. Munck studerede Theologi og paavirkedes navnlig af Præsterne Blædel, P. A. Fenger, den senere Biskop Kierkegaard, Ferdinand Fenger samt Münster, Præst ved Holmens Kirke. 1857 blev Munck Kandidat med Laud. Efter endt Eksamen gik en længe ønsket Plan i Opfyldelse, idet Munck sammen med en gammel Klassekammerat, Haagen Larpent, en ypperlig Rejsefælle, kunde drage til Italien og derpaa vandre gennem Schweiz. Den følgende Sommerferie tilbragtes paa Basnæs sammen med Brødrene Michael og Vilhelm Wiehe, endvidere med Muncks gode Ven Michael Rosing. Da skrev M. Rosing sit Digt: »Jeg har baaret Lærkens Ving«, og her fra Basnæs hjemførte Munck senere sin skønne Brud Marie Fabricius.

Efter denne dejlige Sommerferie underviste Munck baade i Københavns Dotreskole og i Christianshavns Borgerdydskole, og den 9. September udnævntes han til Adjunkt ved Flensborg Latin- og Realskole. Dennes Rektor var Polyteknikeren Simesen. Der var fire danske Kollaboratorer: Thomsen og Møller, begge Filologer og stive i Grammatik, Braasch, som underviste i Historie, Monrad, der baade den Gang og senere efter Krigen spillede en

betydelig Rolle, og senere Filologen Christian Schmidt. Saa var der en Skare Adjunker, og til disse kom saa Munck og senere Kaper, Fader til Borgmester, Dr. Kaper i København, og A. D. Jørgensen, den senere Rigsarkivar. Der var en stor Lærerstab ved Skolen, men denne manglede heller ikke Elever, da Privatskoler var forbudt, og hele den mandlige Ungdom i Flensborg, som ikke gik i Borgerskolen, var henvist til Latin- og Realskolen, vel ca. 400 i Tallet. Krigens Følger mærkedes meget tydeligt; i Mellemlklassen sad Drengene paa 13—14 Aar, hvis Undervisning havde været forsømt under Uroen, Side om Side med Drengene paa 9—10 Aar, til liden Gavn for begge Parter og for Undervisningen. Skolen havde to Undervisningssprog; Latin, Historie og Fransk læstes paa Dansk, Græsk og Geografi paa Tysk. Hvad Religionsundervisningen angik, havde Disciplene frit Valg, om de vilde

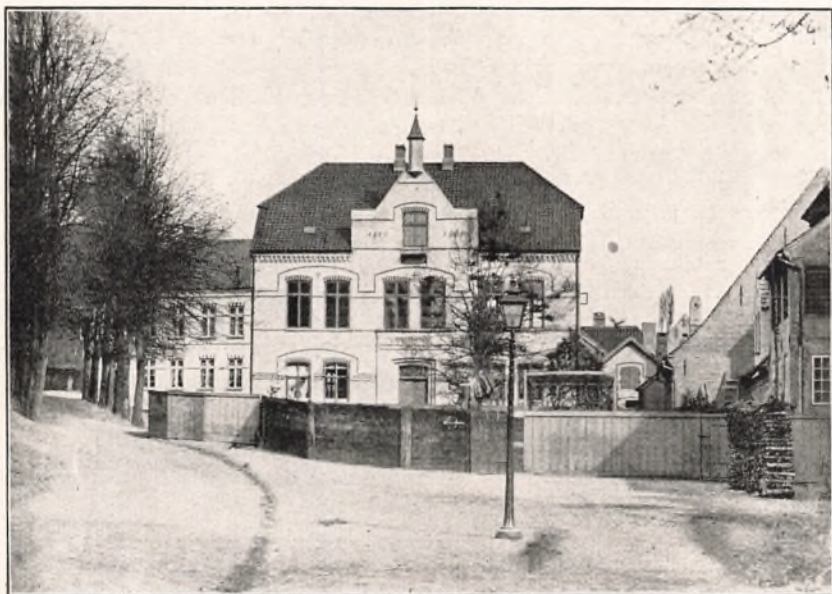
undervises paa Dansk hos Munck eller paa Tysk hos Schumacher. De i Flensborg fødte Børn kunde ikke tale Dansk ved Indtrædelsen i Skolen, og de danske Embedsmænds Børn kunde ikke tale Tysk; men det gik langt bedre, end man kunde vente, med den dobbelte Sprogfærdighed, naar et Par Klasser var gennemgaaet. I de øverste Klasser talte meget tysksindede Elever fortrinligt Dansk. Sproget paa Legepladsen var altid Plattysk, ikke Højtysk eller Dansk; men dette mærkelige, indsmigrende Sprog var alle Flensborgere mundret. Det gik altsammen meget fornøjeligt. Til Muncks Elever hørte bl. a. Fenger, Holmens Provst. Ligeledes udgik fra Skolen i disse Aar Professor Henning Matzen, Departementschef Asmussen, Thomas Graae og Vilhelm Gregersen, Overlærer Kaper og A. D. Jørgensen.

I 1860 viedes Adjunkt Munck i Tjæreby Kirke paa Sjælland af Pastor Graa og førte sin unge Hustru ind i deres første Bolig, en første Sal paa Jørgensby. »Slottet paa Jørgensby« eller »Isola bella« dobtets Huset, og her tilbragte de to lykkelige Aar. »Man kunde

ikke blive træt af,« skriver Munck, »at betragte det pragtfulde Panorama, som laa udbredt for Øjet: Havnen med de mange Skibe, Flensborgs langstrakte Husrækker med Nikolaj- og Mariekirkens høje Spir, bag dem Bakkerne med de smukke Landsteder og Grupper af Træer.

Vi lader nu Pastor Munck fortælle: »Den 11. Oktober 1862 blev jeg ordineret i den danske Kirke i Flensborg af Biskop Boesen; det var den alvorlige Indvielse til 44 Præsteaar. Skolen talte ved min Tiltrædelse 400 Elever. Under Graas kraftige Ledelse og ved den stadige Tilflytning af danske Embeds- og Bestillingsmænd var Menigheden vokset en stærk og uanfægtet Vækst, og Skolen havde haft en saadan Tilgang, at en ny, treklasset Bygning i Nystaden var bleven nødvendig. Netop fordi alt var fuldstændig frit, gik det saa godt. Ganske vist var det en Torn i Øjet paa Tyskerne, men retmæssig Klage kunde de ikke føre

DEN GAMLE DANSKE SKOLE I FLENSBORG.

derover, da det stod enhver frit at melde sig ind og ud, som han selv vilde. Mit første Besøg i Skolen gjaldt den udmærkede Andenlærer *Tofte*. Jeg traf ham i en Klasse med ca. 100 Dreng og Piger, der summede som Bier. Jeg blev forbavset staaende ved Døren; da *Tofte* gik hen til mig fra Katederet, gik det løs med en saadan Snakken, at der næppe kunde høres Ørenlyd. Saa vendte *Tofte* sig pludselig om mod Børnene og sagde: »Duk!« I samme Nu laa alle de smaa Hoveder paa Skolebordene, og der blev fuldstændig stille et Minut eller to. Dette syntes mig et pædagogisk Mesterstykke, naar man skal læse med 100 Børn paa een Gang; og Klassen talte i Virkeligheden 120, saa overfyldt var Skolen ved min Ansættelse, navnlig med smaa Børn. Skolen havde en god, ja til Dels fortrinlig Lærerbesætning. Foruden *Tofte* var der *Werner*, som styrede Skolen i Nystaden, tysk uddannet, men saa ærlig dansksindet som nogen, paalidelig og dygtig i alle Stykker. Ved *Werners* Side bør nævnes *Vognsen*, der senere blev Kordegn i Fredericia; endvidere var der *Schmidt*, *Mohmsen* og *Møller*. — Skolegerningen lagde rigelig Beslag paa min Arbejdsevne, men det gik fornøjeligt, takket være den gode Hjælp, jeg havde i mine Medlærere; der var aldrig et ondt Ord mellem os. Ogsaa med Disciplene gik det fortræffeligt, skont jeg i

Begyndelsen vist var lovlig streng. Skolen voksede og talte ved Krigens Udbrud 520 Børn. Skønt Legepladsens Sprog ogsaa her var overvejende Plattysk, var Tonen næsten dansk, eller, som Fader en Dag træffende udtrykte det: »Vi gamle synes, vi er danske, men vore Børn er det dobbelt op!« Med de dygtige Lærerkæfter var det ikke vanskeligt at give Børnene en god Undervisning, saa vi var et Hestehoved foran de tyske Borgerskoler, hvor nogle af Lærerne var gamle, og hvor alt blev drevet paa gammeldags, tysk Maner med Udenadslæren af en Masse Skriftsteder og deslige. Det kneb frygteligt med at skaffe Plads til det stadig voksende Antal Børn; en ny, treklasset Skole var paatrængende nødvendig, men foreløbig opnaaedes kun et lejet Lokale i Nærheden af Skolen i Gravene. Var Krigen ikke kommet, var der sikker Udsigt til en ny Bygning og en ny Lærer. Skønt Undervisningsproget var dansk, holdtes der stærkt paa, at der blev undervist forsvarligt i Tysk, saa Børnene ogsaa var Herrer over dette Sprog, og Maalet havde sikkert været til at naa. Det bedste Vidnesbyrd om den faste Grundvold, hvorpaa Skolen var bygget, er, at intet Barn blev taget ud af Skolen ved Krigens Udbrud, de blev der alle 520; først da de danske, civile og militære Bestillingsmænds Familier forlod Byen, sank Tallet; de egentlig flensborgske Familier sendte stadig deres Børn. Men ny Tilgang kunde ikke ventes, som Forholdene derefter udviklede sig. Saa kom Krigen, og Flensborg fik den at føle i dens sorgeligste Skikkelse. Byen blev et stort Lazaret. De saarede kom i Baade og lange Vogntog; alle offentlige Bygninger, alle Skoler, Klubber og Danselokaler blev taget i Brug. Der blev meget at gøre for en Præst og Sjælesørger, og Munck var nidkær ogsaa paa denne sin Plads. Han skriver selv herom: »Vi blev frivillige Postbude, som besørgede Breve til de saarede, og Skrivere for dem, der ikke selv kunde bruge Pennen. Det gav mange Timers Arbejde hver Dag og medførte mange baade glædelige og sørgelige Oplevelser. Det var en velsignet Gerning at sidde ved Sengene hos de stækkede, unge Mænd, der laa her langt borte fra deres kære og med Trang til større Trøst, end Verden kan give; jeg ønsker blot, at jeg kunde have udført den meget bedre.« — Skolebygningerne i Gravene og i Nystaden blev lavet til Lazaret, saa Skolen var henvist til de to lejede Skolestuer, skønt der var 520 Børn at undervise. Med Lærernes Hjælp gennemførte Pastor Munck lige til sin Afsked, at samtlige Elever fik to Timers Undervisning hver Dag. Lærte de kun lidt, saa kom de dog ikke helt ud af Vane med at gaa i Skole. Der var næsten ingen Forsømmelser, og Tonen var udmærket. 15. Juli indkaldtes Pastor Munck, Pastor Graa, Pastor Evaldsen for Kirkevisitoriet, Borgmester Bremer og Provst Peters, hvor man forelagde dem det Spørgsmaal, om de endnu følte sig bundne af deres Troskabsed til den danske Konge, hvorpaa Munck svarede: »Ich werde meinen Eid halten.«

Dagene i Flensborg var nu talte, og den 20. August kom Afsættelsen. Den 12. September forlod Familien Munck med Dampskibet til Korsør det kære Flensborg, hvor de havde været sammen i halvfemte lykkelige Aar. Afskeden var bitter. Lærerne ved Skolen forærede Pastor Munck deres Portrætter paa et samlet Billede. Alle Børnene i Borgerskolen købte for deres Spareskillinger et Drikkehorn med Indskriften: »Farvel, kom snart igen til den danske Borgerskole i Flensborg.« Paa Afrejsens Dag var Skibsbroen fuld af en myldrende Mængde, der med Taarer i Øjnene viftede til Munck og Graa. Der var Haab i Hjertene om Gensyn, men deres Øjne skulde ikke se det opfyldt.

1865 blev Munck Kateket ved Frelsers Kirken paa Christianshavn, hvor P. A. Fenger var Sognepræst, og udførte her et stort Arbejde i Fattigplejen. 1868 søgte og fik Munck Embedet som Fængselspræst ved Kvindefængslet paa Christianshavn, et Embede, som slugte al hans Tid og hele hans Interesse. 1875 blev han Sognepræst paa Herlufsholm, og her afsluttede han sin Præstegerning 1906, 73 Aar gammel. Han flyttede nu med sin Hustru til Hellerup, og det blev lykkelige Aar derude, hvor det gamle Hjem opstod under nye Former og Forhold. Pastor Munck arbejdede en Del for Hellerup Menighed, hvor Sviger-sonnen, Provst Nordentoft, var Sognepræst, fremdeles for Diakonissestiftelsen, i hvis Bestyrelse han sad. Sygekasserne, for hvilke Munck i mange Aar havde gjort et stort Ar-

bejde, blev heller ikke glemt. Her udarbejdedes en lille Bog om Vincent de Pauls Liv.

Saa led Tiden, skriver Sonnen, det røde Haar var bleget, men Fader og Moder vedblev at være glade og aandsfriske, og det var en dejlig Dag, da alle vi 7 Søskende med Familie og Venner kunde fejre vore Forældres Guldbryllup den 31. Maj 1910. Endelig kom Opbruddets Time. Efter et ganske kort Sygeleje dode den gamle Fængselspræst den 4. Maj 1913, og 17. August 1914 fulgte hans Hustru efter.

Emil Arps.

CHRISTIAN PAULSENS MINDESMÆRKE

2. DEN DANSKE BORGERSKOLE I FLENSBORG I FØRRIGE AARHUNDREDE.

Skoleprotokollen. — Førstelærer og Kateket *V. Munch*, der ledede Skolen fra 1862, indtil Landet blev erobret af Prøjsen og Østerrig, opbevarede og medførte Skolens Protokol samt sine egne Optegnelser. Protokollen giver et Indblik i Skolens Liv fra 1851 til 1864, men rummer ikke noget af væsentlig Betydning ud over de Oplysninger, som allerede er offentlig bekendt. Fra 1855—1862 er den ført af daværende Førstelærer og Kateket *Clausen Gad*. Et Par Uddrag af Protokollen meddeles her:

»Den 20. December (1855) overraskedes Lærerne ved, at det høje Kirkevisitatorium uden foregaaende Tilmeldelse traadte ind af Døren og inspicerede de enkelte Klasser. Det lod heldigvis til, at Skolen tilfredsstillede dem: thi de vare meget forekommende og nedladende, da de efter et Par Timer forlode Skolen.« (Kirkevisitatoriet bestod af *C. v. Rosen* og *Al. Hansen*.)

»I Julen (1855) havde Børnene faaet Tilladelse til at more sig med en Dands paa Skolen; da dette blev bekjent, fik jeg gennem Justitsraad *Paulsen* Forespørgsel om der var Noget til Hinder for, at flere af Menigheden, som fulgte Skolen med Interesse, arrangerede et Juletræ. Jeg fandt kun Anledning til at takke, og Fredagen den 28. December fandt derefter en saavel munter som uskyldig Fest Sted i Skolens Bygning, hvilket vakte hans Højærværdighed Biskoppens Mishag, saa at en saadan Fest ikke bør gjentages ad Aare.«

»Den 9. Febr. omsendte jeg følgende Skrivelse til Lærerne: Jeg er overbevist om, at de Herrer ikke tager mig det ilde op, naar jeg anser mig forpligtet til at bede Dem at gjøre, hvad De kunne, forat Undervisningen om Morgen kan begynde noget mere præcis end Tilfældet har været i den sidste Tid. — Ærbodigst Clausen Gad.«

Af en Visitatsberetning den 22. Novbr. 1859: »At en Del af Drengene faa private Timer i Regning tror jeg beror mere paa en gammel Mani i Flensborg for at Børnene skulle have »Stunder« og paa at Regning er Flensborgerens Kjøphest, end paa nogen Mangel ved Undervisningen. I Elementarklasserne har Fremgangen vel næppe været saa stor, men jeg maa bevidne, at det ikke er Lærernes Skyld, da deres Arbejde er uoverkommeligt. Klasserne er saa overfyldte, at naar der ikke hver Dag manglede nogle Børn, vilde der ikke være Plads i Skolestuerne. Dertil kommer endnu den Omstændighed, at nogle Børn kun kunne tale Dansk, Andre kun Plattysk og endelig Andre kun Engelsk, naar de komme i Skolen, hvilket i høj Grad vanskeliggjør Undervisningen. . . Med Hensyn til Orden og Disciplin har Skolen ikke saa lidt at kæmpe med, og ofte føle vi Savnet af en forstanding Opdragelse i Hjemmet, hvor Børnene have altfor megen Frihed og i Almindelighed føre Ordet. At dette ikke er uden Indflydelse paa Børnenes Væren i Skolen er en Selvfølge, men jeg maa dog tilføje, at de i Regelen have Respekt for Skolen og Kjærlighed til deres Lærere.«

A. H.

FRA SKOLENS DAGBOG.

Onsdag den 8. Maj talte Kunstnaler Victor Kühnel for Skolens ældste Klasser om Joachim Skovgaard og viste Gengivelser af hans Kunst.

Fredag den 31. Maj havde vi Spadseretur til Marieskoven. Skoven var i fuldt Flor, og Vejret var smukt.

Lørdag den 15. Juni, Valdemarsdagen, var Eleverne samlet i Festsalen. Efter at Fanen var blevet ført ind, sang vi et Par Fædrelandssange, og Rektoren talte om Flagets Fødselsdag.

Torsdag den 20. Juni foregik Skolens Sommerudflugt til Aabenraa. Vejret var straalende, og Turen fik det skønneste Forløb. Et Udvalg af Aabenraa-Borgere havde paa forskellig Maade gjort et stort forberedende Arbejde, og Militærmusikken fra Sønderborg mødte med 16 Mand. Efter at Amtslæge, Dr. Michelsen, havde budt Velkommen ved Banegaarden, vandrede hele Skaren med Militær-orkesteret i Spidsen ud til Farversmølle, hvor Madpakkerne kom frem, og der blev uddelt en Sodavand til hver. Derefter tilbragtes et Par Timer paa dette idylliske Sted, inden Tilbageturen forbi Brøndlund Slot til Folkkehjem fandt Sted. Udvalget, under Ledelse af Landsretssagfører Brinck-Jensen, havde her arrangeret et smukt Chokoladebord, hvortil en Mængde af Byens Damer leverede Kager. Militær-orkesteret gav Friluftskoncert under Ledelse af Hr. Kofoed. Ved Bor-

I »FOLKEHJEM«S HAVE AABENRAA.

det havde Hr. Rektor Mogens en paataget sig Rollen som »Skaffer« og bød Velkommen til Bords. Fhv. Minister H. P. H a n s s e n talte om Sprogforeningens Arbejde og hilste Duborgskolen som Medarbejder i Danskhedens Tjeneste. Rektor, Dr. H a n s s e n, takkede for denne Hilsen saavel som for alt, hvad Aabenraa-Borgere i denne Anledning havde udført, og udbragte et Leve for Landsretssagfører Brinck-Jensen. Lærer Billum takkede Militærorkesteret. Inspektør E. A r p s talte for Modersmaalet. Endelig takkede Dr. H a n s s e n Trafikinspektør Jøest for Imødekommenhed og Hjælp ved Gennemførelsen af Turen — hvorefter det atter gik hjemad til Flensborg.

FRA AABENRAA TIL FARVERSMØLLE.

Efter Indbydelse fra »Ortsmilchchausschuß«, Flensborg, overværede hele Skolen Fremførelsen af en Film i Colosseum Mandag den 24. Juni. Filmen illustrerede Fremstillingen og Brugen af Mælk og Mælkeprodukter og var meget smuk og lærerig.

I Sommerferien skete ved Østersøbad den sørgelige Begivenhed, at en af vore tidligere Elever, Thorvald Jørgensen, Søn af Snekker Jørgensen, Flensborg, druknede ved Badning. Han havde i Marts Md. bestaaet Præliminæreksamen ved Skolen.

Mandag den 19. og Tirsdag den 20. August var Fortsættelsesklassen paa Tur til Slesvig og Dannevirke under Ledelse af Hr. E. Olesen og Frk. M. Flogt.

Torsdag den 5. September havde Skolen Besøg af Professor Verrier fra Paris.

Skolens første Idrætsstævne fandt Sted under stor Tilslutning i Byens Tennishal Søndag den 22. September. En Beretning herom findes i Afsnittet om den frivillige Idræt.

I Dagene 1.—7. Oktober var Fortsættelsesklassen i Aarhus som Gæster hos forskellige gode Venner. Opholdet var ordnet af den lokale Grænseforening. Afgangsklassen foretog sin aarlige Københavnstur i Dagene 4.—11. Oktober, indbudt af »Heimdal«-Studenterne. Om disse to Ture er der fortalt andet Sted i Aarsberetningen.

Skolens 9-aarige Fødselsdag blev fejret Lørdag den 19. Oktober. Eleverne samledes i Festsalen Kl. 10 Form., og efter at Fanen var blevet ført ind, holdt Rektoren en Fødselsdagstale. Derefter inddrog vi Mindet om Øhlenschläger i vor Fest: Hr. Olesen sang »Underlige Aftenlufter«, Hr. Worsøe-Schmidt holdt et livligt Foredrag om Digteren, og der sluttedes af med Sangen »Der er et yndigt Land«. Fra Skolen vandrede Elever og Lærere til Helligaandskirken, hvor Pastor Noack talte, og hvor der blev sunget et Par Salmer.

I Tilslutning hertil blev der Søndag den 20. Oktober om Aftenen holdt Fest for Skolens tidligere Elever. Der var mødt saa mange, som Salen kunde rumme — vel mest af yngre Aargange, men ogsaa adskillige fra Skolens første Aar. Skolens Lærere spillede Erik Bøghs »Redaktionssekretæren«, og den blev modtaget med megen Muntherhed. Ved det efterfølgende Kaffebord blev der talt og sunget til henimod Midnat: Rektoren talte for den danske Ungdom syd for Grænsen, Inspektør Arps talte for Danmark, Hr. Billum og Hr. Olesen talte om Ungdomsskolen, Hr. Grosserer Cornelius Hansen talte om Ungdommens Kaar, og fire tidligere Elever: Thomas Kjær, Aksel Lieb, Anni Johansen og Else Pohle holdt korte Taler for Skolen.

Festen var i sin Helhed smuk og opmuntrende baade for Skolen og for den danske Ungdom.

Lørdag den 23. November sang Operasanger Chr. Gjerland en Række danske Sange for Skolens Elever. Fr. Betty Skøtt akkompagnerede.

Under Ledelse af Hr. Eskildsen besøgte Kl. IVc. Byens Gasværk den 19. December.

Skolens Julefest afholdtes den 21. December Kl. 10 Formiddag. Referatet i »Flensborg Avis« beretter følgende:

Festsalen fyldtes af den store, glade Børneskare samt en lille Kreds af voksne — mange var der ikke Plads til —, som havde Lejlighed til at overvære Skolens Julefest. Dagslyset var holdt ude, saa det smukke Rum helt og holdent laa i Julelysens festlige Skær.

Efter et Forspil paa Harmoniet (ved Lærer *N. J. Billum*) sang Forsamlingen »Blomstre som en Rosengård«, hvorefter Rektor, Dr. phil. *Andr. Hanssen* steg op paa Talerstolen med den lange Række Lys, et for hver af Adventstidens Dage.

Taleren begyndte med et Billede fra vor Hjemegn: En Mand stiger ind i Toget paa Flensborg Banegaard; han har besørget stort Indkøb i Byen og vil nu hjem, til en Landsby sydpaa. Han sætter sig hen og ser efter, om han ogsaa har alle sine Pakker med, og tæller sine Penge. Mens han saa sidder og overvejer, raaber pludselig en Stemme: Hanved! Det er Aften, og Manden kan ikke mere naa hjem. Han har været saa optaget, at han har glemt det vigtigste.

Man maa godt være optaget af denne Verdens Ting; men man maa huske paa, at naar man skal hjemad, maa man passe paa at komme i den rigtige Retning.

Da den unge Jesus for to Tusinde Aar siden vilde tale til Jødefolket om Guds Rige, var man ogsaa dernede overmaade optaget; det var vanskeligt at faa Folk i Tale; de havde saa travlt, ligesom Manden i Toget. Naar der kaldes paa os, skal vi være rede til at samle os om det, det først og fremmest kommer an paa, om Guds Rige.

Bag ved Julen staar den lyse Skikkelse der nede fra det hellige Land, der kom for at forkynde for Menneskene, at Guds Rige er det vigtigste. Midt i Vinterens Mørke er der tændt et Lys, der skinner for alle, er der vakt en Længsel efter engang at komme hjem til Gud.

Dr. Hanssen sluttede med Ønsket om, at hver især maatte faa en glad og lykkelig, en velsignet Jul.

Saa bevægede de tolv hvilkædte Elever, hver med sit brændende Lys i Haanden, sig op gennem Salen og sang Hymnen til Sancta Lucia (»Derfor bærer Blus vi med Glæde«), og to andre, en lille Dreng og en lille Pige, traadte hen i deres Halvkreds og fremsagde højt og tydeligt Juleevangeliet.

Frøken *J. Ottosen* sang (med Frøken *Betty Skøtt* ved Flygelet), den smukke franske Julesang, der hvert Aar lyder i Notre Dame-Kirken i Paris, medens et Kor af Elever sang »Der er noget i Luften«, efter Flensborgeren Vilh. Gregersens Melodi.

Derpaa sluttede den stemningsfulde Højtidelighed med Fællessangen »Julen har bragt velsignet Bud«, under hvis sidste Vers de lysbærende Piger atter gik ud af Salen.

Stud. mag. Top og stud. theol. Olsen fra Studenterforeningen »Heimdal« besøgte Skolen Fredag den 24. Januar og glædede Eleverne med en Times munter Oplæsning.

Borgmester, Dr. Ernst Kaper, talte for Skolens Elever Tirsdag den 12. Febr. om Nikolajkirke i København.

Mandag den 17. Febr. har Klasse IVc. under Ledelse af Faktor Lausten besøgt Flensborg Avis's Trykkeri og set det i Virksomhed.

Tirsdag den 18. Febr. talte og sang Hr. cand. mag. Langballe og Frk. Langballe i Flensborghus for Skolens Elever om Møen. En lang Række smukke Lysbilleder ledsagede Foredraget.

Klasse IVc. havde en Vandredag den 26. Febr. Resterne af vor gamle Bymur blev efterset, og det blev forklaret, hvor Borggravene har været. Derefter fortsattes Turen til Slagmarkerne ved Sankelmark.

Torsdag den 27. Marts var Kl. IVc. paa Tur til Papirmøllen. Drengene saa under kyndig Vejledning Fremstillingen af Papiret, lige fra det kommer ind i Fabrikken som Træstammer, indtil det igen forlader den som færdige Papirruller. Paa Hjemvejen gik Klassen op til den gamle Kirkegaard og var inde at se det gamle, smukke Kapel.

Lørdag den 29. Marts havde Skolen Besøg af fire Skuespillere fra det Kgl. Teater i København: Fru Jonna Neiiendam, Frk. Karin Nellemose, Hr. Nicolai Neiiendam og Hr. Valsø Holm. I Festsalen, hvor Skolens Elever og Lærere var forsamlet, reciterede og spillede de henholdsvis Scener af »Barselstuen«, Digte af Bergsted og Drachmann, og et Eventyr af H. C. Andersen. Det blev en festlig og uforglemmelig Time.

Fredag den 4. April samledes alle Skolens Elever og Lærere for at tage Afsked med de Elever, der udskrives ved Konfirmationen. Det er i Reglen en ret stor Flok — i Aar ca. 50 Elever. Rektoren talte indtrængende til disse unge, der nu skulde ud i det praktiske Liv, om at møde Livets mangeartede Tilskikkelser som hele og sande Mennesker; alt Luskeri har kun stakket Tid. Den megen Talen om den uafvendelige Skæbne maatte man være varsom med altid at bruge som Undskyldning. Mennesket har til en vis Grad sin Skæbne i sin egen Haand. Den i disse Dage over hele Verden fejrede Digter H. C. Andersen var et lysende Eksempel paa dette. — Skyr man Vanskelighederne, og ønsker man andres Hjælp, hvor man kunde have klaret sig selv, kommer man vel lettere igennem; men Personligheden og det indre Menneske kommer aldrig til sin rette Udfoldelse. Talen sluttede med et Raad (Søg dig daglig en stille Stund i dit Lonkammer!), et Ønske (Bliv sande, danske Mennesker!) og et Løfte (Glem aldrig, at Skolen er jer Ven og altid er rede til at hjælpe jer, hvor den kan!).

Ved en smuk Gave fra Sprogforeningen paa ca. 80 Bind udmærket Litteratur blev det Skolen muligt at skænke hver Elev en god, dansk Bog som et blivende Minde om deres Skoletid og som en Opmuntring til fortsat at øge deres Kendskab til dansk Litteratur og Historie. Ved et lille Tillæg af Bøger fra Skolen selv kunde der ogsaa gives Bogpræmier til de flinkeste Elever og til dem, der i Skoleaarets Løb ingen Forsømmelser havde haft.

Fra Sløjdiinspektør Krogh-Clausen, København, havde Skolen

som i tidligere Aar modtaget et Sæt Værktøj til Premier for de flinkeste Elever i Sløjd.

Sprogforeningens og Sløjdinspektørens smukke Gaver gør det muligt, at ingen Elev gaar bort fra Skolen uden at faa en smuk Hilsen med derfra, og herfor siger Skolen Tak!

Lørdag den 5. April fandt Afslutningsfesten Sted. Den omtales udførligere i Aarsberetningen. Samme Dags Aften holdt D u b o r g s a m f u n d e t Aarsmøde, hvor ældre og yngre Aargange af Skolens tidligere Elever samlede til Spøg og Alvor.

Aarsberetning
for
Dansk Skoleforening
Flensborg og Landdistrikterne

Ved Skolekonsulenten

1929-1930

Beretning Nr. 5

BØRNEHAVEN I BATTERIGADE.

LEDELSEN FOR FLENSBORG.

Grosserer Cornelius Hansen (Formand), Økonom Chr. Bøvad t,
Red. L. P. Christensen, Fru Red. Simonsen og Fisker
Rudolph Andersen.

LEDELSEN FOR LANDDISTRIKTERNE.

Landmand P. C. Budach, Jaruplund, er midlertidig Formand.

Skolekonsulent: Rektor, Dr. Andreas Hanssen.

VIRKEOMRÅDER.

Flensborg: Duborgskolen, Ungdomsskolen, Kursusundervisningen, Foredragsrækken, Højskolesagen, Børnehaven, Skolerejseshjem.

Landdistrikterne: Vandrelæreraktiviteten, Børnehaven i Harreslev, danske Skoler i Landdistrikterne.

SKOLEFORENINGENS AARSMØDE 3. MAJ 1929.

Referat:

Det var den 5. Maj 1929, at Dansk Skoleforening i Flensborg oprettedes; den gaar saaledes i Dag ind i sit tiende Aar. Det er et omfattende og betydningsfuldt Arbejde, der gennem den er udført i det forløbne Tidsrum, mere omfattende, end de fleste er klar over, idet der maatte udføres et ihærdigt og vedholdende Arbejde, blandt andet maatte der føres en Mangfoldighed af mundtlige Forhandlinger og foretages et Utal af skriftlige Henvendelser, inden Stillingen blev, som den nu former sig.

Det er da intet Under, at Skoleforeningen i Medlemmernes Bevidsthed har faaet en smuk Stilling, og at man er lydhør over for alt, hvad den foretager sig.

Fredag Aften afholdt Dansk Skoleforening sit Aarsmøde i Borgerforeningens store Sal. Formanden, Grosserer Cornelius Hansen bød Velkommen, idet han fremhævede, at der kunde ses tilbage paa et roligt Arbejdsaar. Han var glad ved at kunne sige, at det danske Mindretal syd for Grænsen nu havde faaet en Stilling, saa de mange Opgør med Myndighederne, man tidligere havde haft, var ophørte, og Forhandlingerne kunde føres paa en anden Maade end til at begynde med. I Fjor blev der paa Aarsmødet vedtaget en Resolution vedrørende nogle Forhold ved Kommuneskolen. Der er blevet ført Forhandlinger herom; men disse er ikke afsluttede endnu. Der er nu bebudet et Besøg fra Berlin og Regeringen i Slesvig, ved hvilket den Sag saa vil blive behandlet.

Man sang nu »Danmark dejligst Vang og Vænge«, hvorefter der blev foretaget Valg af Tillidsmænd (det blev næsten over hele Linjen Generalvalg), og det reviderede Regnskab blev aflagt og godkendt.

Hovedinteressen samlede sig, som altid om den udførlige Aarsberetning, som Rektor, Dr. phil. Andr. Hanssen aflagde:

Enhver Organisation trænger til — i hvert Fald een Gang om Aaret — at se tilbage over Aarets Begivenheder, at gøre sig det nærværende, hvad der er sket, hvad der er udrettet. Der er Begivenheder, som *sete nærværende*, let kommer til at spille for stor en Rolle; naar de ses lidt paa Afstand og ved Siden af de mere dagligdags, taber de sig noget og faar mere passende Dimensioner. Gg til Gengæld ses det, at *det uafbrudte daglige Arbejde*, der ikke syner saa meget, er det, der fører Livet og Sejren med sig. Saaledes kan der baade være noget *retledende* og *opmuntrende* ved at fordybe sig i Aarets Arbejde.

Naar vi er komne sammen her i Dag, saa er Hensigten netop den at lade Skoleforeningens Arbejdsaar glide forbi i Tankerne. Det er paa Grundlag af dette Arbejde, at vi stiller os nye Maal.

Efter denne Indledning aflagde Rektoren en detailleret Beretning, saaledes som den kan findes i den trykte Aarsberetning — og sluttede med følgende Udtalelse:

Forbindelsen mellem vort Arbejde her og vore Folkefæller mod Nord har blandt andet vist sig ved *et stærkt Besøg* i Aar. Der har alene i Sommerferien været 1500 Gæster paa Duborgskolen. Men desuden har Skolen haft Besøg fra Seminarierne i Tønder, Ribe og Haderslev og fra Sønderborg Statsskole. Ogsaa paa anden Maade har denne Forbindelse vist sig: Afgangsklassen og Fortsættelsesklassen har ogsaa i Aar haft deres Rejse, og vi takker de Kredse i København og Aarhus, der hvert Aar tager sig af denne Sag, og haaber, at de ikke bliver trætte.

Ligeledes vil Skolen gerne ad denne Vej takke de mange Givere, baade Personer og Foreninger (f. Eks. Sprogforeningen), som har tænkt paa vor Skole ved at skænke Bøger, Undervisningsgenstande med mere. Vi opfatter ogsaa dette som et Udtryk for, at de følger os i Tankerne. — —

Dernæst vil jeg gerne fra Dansk Skoleforening og fra Skolen rette en Tak til de *Institutioner i Danmark*, som ved deres Tilskud i Hovedsagen fremskaffer det økonomiske Grundlag for vort Arbejde i det danske Mindretal: *Statens Udvalg*, der administrerer Statens Tilskud. »*Sønderjydsk Skoleforening*« og *Grænseforeningen*. Det er en Række Opgaver, som løses ved Hjælp af disse Tilskud; og det er givet, at det danske Mindretal aldeles ikke kunde løse disse Opgaver ved egne Kræfter. Desto større Grund er der for bevidste Danske syd for Grænsen at være med i denne Tak, og jeg er vis paa, at de ogsaa er det!

Endelig vil jeg takke *Skoleforeningens Bestyrelse* og *Tillidsmænd* for godt Samarbejde — og for det Arbejde, som hver især uegennyttigt og altid villigt har ydet! — Ogsaa en Tak til mine *Medarbejdere* paa Land og i By, i Skole og i Børnehave, Kursus og Kontor, for godt og trofast Arbejde!

Skoleforeningen gaar nu ind i sit tiende Aar — med et smukt Resultat bag sig og med store Opgaver for sig, saa livskraftig og virksom som nogen Sinde. Der er mange Opgaver at løse; men der er een, der for os gaar over alle: det er *Arbejdet med Børnene, med den opvoksende Ungdom*. Lad os i Skoleforeningen fæste Blikket paa denne Opgave, lad os tænke paa den Skare, som allerede har vandret gennem den danske Skole her, og paa dem, som for Tiden har deres Gang her. Meget afhænger af, hvad denne Ungdom oplever, og af, hvad vi kan bringe den.

Lad os love hinanden, at vi vil *hjælpes ad med at skabe de bedste Muligheder for dansk Ungdom hernede* og give den det bedste, vi har! Hvis vi virkelig alle har det for Øje, saa vil det lykkes. Vi stævner for hvert Aar fremad mod nye Maal — og med ny Fortrøstning til Fremtiden.

Den udførlige Beretning blev fulgt med megen Interesse, og Grosserer Hansen havde hele Forsamlingen med sig, da han rettede en Tak til Dr. Hanssen samt til Lærerinder og Lærere for deres Arbejde i det svundne Aar.

Der udspandt sig nu en Drøftelse om enkelte Skoleanliggender — saaledes indledede Økonom Chr. Bøvad t en Forhandling om den tvungne Efterskole-Undervisning —, hvorefter Mødet sluttede med en Aftensang.

DUBORGSKOLEN.

En Aarsberetning foreligger for Skoleaaret 1929—1930.

UNGDOMSSKOLEN.

Undervisningen begyndte Tirsdag den 22. Oktober med 165 Elever. Der undervistes hver Mandag, Tirsdag og Fredag Aften i Vinterhalvaaret. De fleste af Deltagerne var Skolens tidligere Elever, og det er ogsaa Undervisningens Hovedformaal at føre den danske Ungdom i Byen videre paa det Grundlag, som er skabt i Børneskolen. Der undervistes i de særlige Handelsfag samt i Tysk, Engelsk, Maskinskrivning, Stenografi, Haandgerning, Skolekøkken, Sløjd og Gymnastik. Undervisningen i Handelsfagene er 2-aarig. Af Elever fra ifjor naaede i Aar 6 saa vidt, at de kunde afslutte med en Prøve, som for alles Vedkommende faldt smukt ud. Censor var Grosserer J. C. Paulsen. Prøven maa nærmest betragtes som et dansk Supplement til vore unge Handelsfolks Uddannelse.

Det er Duborgskolens Lærere, der gennemfører Undervisningen. Grænseforeningen bærer Udgifterne.

Sekretær i »Dansk Arbejde«, Kontorchef Johan Nielsen, talte for Ungdomsskolens Elever den 4. November om Dansk Arbejde og viste Lysbilleder fra en Mængde forende, danske Virksomheder. Bankkasserer Steenfeldt, Nationalbankens Filial, talte den 10. Decbr. om engelske Forhold. Tirsdag den 17. December holdt vi Julefest med Eleverne, og Lærerinde, Frk. Thyra Petersen fortalte om Kalifornien og viste Lysbilleder. Den 4. Febr. aflagde Handelsskoleinspektør Sigismund et Besøg i Duborgskolens Ungdomsafdeling.

KURSUSUNDERVISNINGEN.

Undervisningen i elementært Dansk omfatter Læsning, Tale og Skrift; den har fundet Sted hele Aaret, i Sommerhalvaaret ved Hr. Lærer Dirks og Hr. Lærer Mølsen, i Vinterhalvaaret ved Inspektør Arps og Hr. Lærer Mølsen. De samlede Timetal har været 8—10 ugentlige Aftentimer. I Sommerhalvaaret har der været et Elevtal paa 42 voksne, i Vinterhalvaaret paa 85, ligeledes voksne.

Undervisningen har fundet Sted dels i Tivolibygningen, dels i Duborgskolen. Grænseforeningen bærer Udgiften.

FOREDRAGSRÆKKEN.

Af egentlige Foredrag har vi i Aar haft fire: Rektor A. J. Vest, Tønder, talte den 13. September i Flensborghus om Alsace og viste Lysbilleder derfra. Rektoren kender Landet af Selvsyn, og Emnet interesserede i høj Grad Tilhørerne. Foredraget gentoges i Borgerforeningens Sal den 14. Sept. Begge Møder var godt besøgt. — Den 29. November talte

Johan Skjoldborg i Harreslev om Arbejdets Personlighedsværdi, og Dagen efter om samme Emne i Flensborghus. Tilhørerne vil længe bevare Indtrykket af dette Foredrag, der uden Overdrivelse kan betegnes som en Time i »praktisk Livslære«. — Polarforskeren, Dr. Knud Rasmussen, talte den 18. Jan. i Flensborghus om »Landsmænd, jeg mødte længst mod Nord«. Da Salen ved denne Lejlighed var overvældende fyldt, har der været ca. 700 Tilhørere til Stede. — Borgmester, Dr. E. Kaper talte den 11. Febr. i Borgerforeningen om Danske Slesvigeres Kulturmission. Det var en Tale, der greb Forsamlingen om Hjertet.

Af musikalske Foredrag har vi haft tre: Haderslevkoret under Ledelse af Lektor M. Ottosen gav den 8. December en Koncert i Flensborghus med Heises Tornerose og 5 nordiske Sange. At de 40 Sangere sang for fyldt Hus, er en Selvfølge. — Fra København kom den landskendte Dobbeltkvartet og sang for os den 3. Febr.: Studentersange, gamle og nye, danske og svenske Sange: atter fyldt Hus. — Hr. og Frk. Langballe gav en Midtsjælland-Aften i Jaruplund den 17. Febr. og i Flensborghus den 18. Febr. og samlede desuden de danske Skolers Elever til et Foredrag om Møen.

Hertil kommer, at vi har assisteret ved forskellige Underholdningsaftener for andre Foreninger, bl. a. den 7. og 8. Maj i Flensborg, hvor Lærerne N. Kjems og Ejerslev talte om Skoleforhold og Sprog, og Kunstmaler Kühnell talte om Joakim Skovgaard. Fremdeles den 13. og 14. September i Flensborg, hvor som nævnt Rektor A. J. Vest talte.

Endelig har Lærere ved Duborgskolen indøvet Erik Bøghs Vaudeville »Redaktionssekretæren« og spillet den ved forskellige Lejligheder i By og paa Land, saaledes ved Indvielsen af Mødesalen hos Christiansen i Tætvang den 27. Oktober., i Flensborghus den 13. og 15. November, i Borgerforeningen den 14. November, i Lyksborg den 16. November, Kollund den 24. November — foruden ved Duborgskolens Fødselsdag i Oktober.

De nødvendige Udgifter til disse Foretagender bæres af Grænseforeningen, men det er en Selvfølge, at det ikke vilde være muligt at gennemføre et saa omfattende Program, hvis der ikke fra Foredragsholderes og Koncertgiveres Side blev vist megen Imødekommenhed og Offervilje. Herfor bringer vi dem alle vor Tak!

HØJSKOLESAGEN.

Fra Flensborg og Sydslesvig har i Aar 64 unge været paa dansk Højskole, Efterskole eller Fagskole, nemlig 28 i Sommerhalvaaret og 36 i Vinterhalvaaret. Sammenlagt med tidligere Aargange siden 1919 bliver det samlede Antal 1332. Heraf har dog mange, navnlig af ældre Aargange, der ikke har gaaet i dansk Børneskole, været 2 Gange paa Skole i Danmark, f. Eks. først paa Efterskole, derefter paa Højskole o. l. Det er Sønderjydske Skoleforening, der fremskaffer Midlerne til at gennemføre denne Sag.

OTTE DAGE PAA HØJSKOLE.

Ved Samarbejde mellem Skoleforeningen, Sønderjydske Skoleforening og nogle Højskoler har i Aar 14 af Skoleforeningens Medlemmer været Deltagere, nemlig 2 paa Stevns, 5 paa Ry, 5 paa Ubberrup og 2 paa Ollerup Højskole.

BØRNEHAVERNE I FLENSBORG.

Børnehaven i Tivolibygningen ledes af Frk. Frieda Helming. Der foreligger fra Frk. Helming følgende Beretning:

Børneantallet har i det forløbne Aar været stigende fra 20—52; af disse afaar til Paaske 21 skolepligtige Børn, hvoraf 18 er meldt ind i dansk og 3 i tysk Skole. — Børnene har gennemgaaende mødt ret regelmæssigt med Undtagelse af nogle Afbrydelser i Vintermaanederne paa Grund af Børnesygdomme.

Arbejdet med Børnene er i Regelen foregaaet efter en bestemt Plan, idet vi har koncentreret os om forskellige Emner, taget fra Naturen eller fra det daglige Liv, hvortil saa knyttedes frøbelske Beskæftigelser, Sang, huslige Sysler, Sanglege, Havearbejde m. m., medens der igennem alt, hvad der er foregaaet, lagdes Vægt paa, at Børnene lærte at tale Dansk.

Af særlige Begivenheder maa først og fremmest nævnes Børnehavebørnenes Ophold i Nymindegab i Tiden fra 23. Maj til 20. Juni. Det var ved Initiativ af Fru Fabrikant *Schaumann*, Frk. *Hanne Jensen*, Haderslev, og Fru Oberstinde *Ramsing*, København, at et af vore største Ønsker blev til Virkelighed. Opholdet deroppe blev imødeset med stor Forventning, og naturligvis ikke uden en vis Ængstelse hos dem, der havde Ansvar for denne Flok Børn, der af Forældrene saa tillidsfuldt blev os betroet; men heldigvis forløb alt paa bedste Maade, hvilket ikke mindst skyldtes Feriehjemmets Formand og Bestyrelse samt Egnens Beboere, der alle stod os bi med Raad og Daad og kappedes om at glæde os. Det varede ikke længe, inden man tydeligt kunde spore Følgerne af Livet herude ved Havet; Solen og den friske Luft, Regelmæssighed og sund og kraftig Ernæring gjorde deres til, at Børnene trivedes dejligt.

En anden Begivenhed er den aarlig tilbagevendende Fest paa Konsulatet i Anledning af Kongens Fødselsdag. Det var denne Gang en Skare paa ca. 65 Børn, der blev trakteret med Fødselsdagschokolade og Kager, og som med største Begejstring, staaende foran Billedet af Kong Christian, sang:

»I Dag er det Kongens Fødselsdag, hurra, hurra, hurra,
han sikkert nok en Gave faar, som han har ønsket sig i Aar,
og dejlig Chokolade med Kager til!«

I Juletiden var der Travlhed i Børnehaven med at lave smaa Julegaver, Juletræsdynt og med at lære Julesange. Ligesom de andre Aar modtog Børnehaven igen i denne Tid mange gode Gaver. Børnene i Comtesse Moltkes Pigeskole sendte os Legetøj, og en Kreds af Damer i København ligesom vore Venner i Haderslev havde syet en Mængde dejligt Tøj til Børnene; saaledes blev det igen i Aar, til Trods for de mange Børn, muligt, at hvert Barn fik en lille Julepakke med hjem. —

Ved Forældremøder og Husbesøg har Børnehaven stadig staaet i Forbindelse med Hjemmene. Der har i Løbet af Vinteren været afholdt 3 Forældremøder, hvorved henholdsvis Hr. *Kjems*, Pastor *Petersen* og Lærer *Lindstrøm* har talt, desuden afholdtes der den 20. December om Eftermiddagen en Juleafslutning for Børnene og Forældrene, og endelig har Mødrene været samlede en Gang hver 14. Dag til Haandarbejdsmoder, idet de har været med til at sy smaa, praktiske Sommerkjoler og Legedragter til Brug i vor eventuelle næste Sommerkoloni; Materialet til disse Dragter blev, som før nævnt, købt af en Del af de til Jul skænkede Penge. De Mødre, der ikke kunde sættes i Arbejde ved Syningen af Dragterne, har af Uldgarn strikket eller hæklet forskellige Ting til Børnenes Julepakker.

Det har været en stor Glæde at mærke Mødrenes Trofasthed til at komme og deres Iver til at udrette noget disse Aftener.

Alt i alt har det Aar, der svandt, været et godt Arbejdsaar for Børnehavens Vedkommende, og i Haab om, at de Pladser, der bliver tomme, ved at de skolepligtige Børn forlader os, snart igen maa blive optagne af andre Børn fra danske Hjem hernede, gaar vi med gode Forventninger det nye Aar i Møde.

Tivoli Børnehave, den 24. Marts 1930.

Frieda Helming.

Børnehaven i Batterigade ledes af Frk. Lis Kjær, der har afgivet følgende Beretning:

Den 1. September overtog jeg Børnehaven efter Frk. Christine Petersen.

Børneantallet voksede meget hurtigt, og den lille Børnehavestue kunde ikke rumme os alle. I Oktoberferien blev der saa foretaget den haardt tiltrængte Udvidelse af Børnehavelokalet. Værelset er nu blevet dobbelt saa stort, og de to nye, trefløjede Vinduer lader Dagslyset trænge ind fra Øst og Vest. Stuen bliver derigennem lys, og bedre end tidligere egnet til et Opholdssted for Børn.

Børnenes Glæde for den nye Stue og de nymalede Borde og Stole viste sig paa forskellig Maade: Edit kunde ikke blive træt af at polere Bordene; Gardinerne, som kan trækkes helt for i Sovetimen, lignede netop Mors, fortalte Kalli, det betragtes som en stor Gunstbevisning at faa Lov til at trække dem fra Vinduerne efter Sovetimen. Der blev ogsaa ivrig Diskussion om, hvordan Billederne skulde hænge. Børnene tog alt det nye i Besiddelse med den ligefremme Naturlighed, som kun Børn ejer.

Børneantallet fra 1. September 1929 til 30. Marts 1930: September 14—21 Børn, Oktober 21—28, November 28—36, December 36—38, Januar 38, Februar 38—39, Marts 39—42 Børn.

Den 1. Oktober blev der antaget en ung Pige som Medhjælper i Børnehavarbejdet.

I Julegave fik Børnehaven en Dukkekrog, som er Børnenes Fryd. Dukkefar og Dukkemor sørger hver Dag for Orden.

Batterigades Børnehave havde længe ønsket sig en Have, som virkelig egnede sig til Bearbejdelse for Børnene. I Februar fik vi dette Ønske opfyldt. Der blev overladt os et Stykke god Havejord, som ligger op til vor Legeplads. Vi glæder os meget til at tage fat paa at saa og plante.

Festerne skal ogsaa omtales: For Børnenes Vedkommende Kongens Fødselsdag, hvor vi var indbudt til Chokolade paa Konsulatet; Julefesten, hvor Børnenes Øjne straaledes omkap med Julelysene, og hvor Forældrene taknemlig modtog de Pakker, som Julefar havde bragt, og som indeholdt Tøj og noget Legetøj, som var sendt, dels fra Haderslev og dels fra København; Dukke Lises Fødselsdag i April, som samtidig er en Afskedsfest for de Børn, som skal i Skolen.

Forældrene er meget interesseret i alt Arbejde i Børnehaven og er meget villige til at hjælpe.

For at skabe Sammenhold og Samarbejde har vi Forældremøderne. Disse indledes i Oktober med en lille Festlighed i Anledning af Ombygningen, hvor Rektor, Dr. A. Hanssen talte. Til Julemødet samledes Forældrene fra alle tre Børnehaver i Tivoli; Pastor Petersen talte. I Vinterens Løb har vi endnu en Gang været samlet i Tivoli; Hr. Kjems fra Hareslevmark fortalte om sin Rejse til Belgien. Som en Afslutning for dette Aars Forældremøder samles vi igen i Tivoli efter Paaskeferien; Rektor, Dr. A. Hanssen vil tale.

Efter Juleferien har vi i Batterigades Børnehave været samlet til Arbejds møder to Gange om Maanedn. Mødrene har syet Tøj om og hæklet og stukket Sko og strikket Strømper til Brug i Børnehaven og i Feriekolonien. Fædrene har givet vore meget medtagne Sangbøger nye Omslag og har saa lært at flette smaa Kurve. Dette Arbejde har i den Grad vakt Forældrenes Interesse, at de ønsker at fortsætte det til næste Vinter.

Dette Skoleaars Arbejde er saa afsluttet; men det er heldigvis saadan, at Arbejdet kræver en Fortsættelse, og jeg vil bringe en Tak til Grænseforeningen, som giver os saa stor økonomisk Støtte, at vi kan fortsætte under gode Arbejdsvilkår. *Lis Kjær.*

Børnehaverne modtager af og til Gaver fra Venner. F. Eks. har Bibliotekar, Frk. Thunboe, Nørrebros Kredsbibliotek, skænket 5 Mapper med opklæbte Billeder. Vi er glade for saadanne Gaver og takker derfor.

Grænseforeningen bærer Udgifterne ved Driften af Børnehaverne i Flensborg.

BØRNEHAVEN I HARRESLEV MARK.

Fra Børnehavens Leder, Frk. Liselotte Thomsen, foreligger følgende Aarsberetning:

Vi begyndte det nye Aar i Børnehaven med at sende alle vore smaa en ca. 5 Ugers Tid til »Plejemor« i »Helsehjemmet«. Det var en vidunderlig Maade for Børnene at holde Sommerferie paa. Paa Grund heraf har Børnehaven været aabnet i Sommerferietiden. Et Barn blev udskrevet paa Grund af Bortrejse, men da der i Aarets Løb er kommet flere smaa Elever til, har Antallet holdt sig paa ca. 10 Børn.

Arbejdet i Børnehaven kan hos os indrettes efter Børnenes Individualitet. Efter Frilegen om Morgen, hvilket spiller en stor Rolle hos Børn, pakker de selv deres Legetøj sammen, og saa synger vi Morgensang. En lille Samtale med Børnene viser mig det, de endnu ikke har forstaaet og giver en Lejlighed til at yde lidt til Børnenes Udvikling. En stor Glæde er det, naar Forældrene kommer og fortæller om Børnenes Fremskridt i den Retning. Saa kommer Beskæftigelsestiden. Det er utroligt at konstatere, hvor fingernemme Børn kan blive efter god Øvelse. Saa skal vi trække lidt frisk Luft ude i Gaarden, men af alt dette bliver man sulten, og saa maa »Lillefar« og »Lillemor« jo dække Bord. Efter en lille Omgang Haandvask, som til Tider er haardt tiltrængt, kan Børnene endelig sætte sig til Bords og faa deres Mad. Jeg har stadigvæk kunnet vedligeholde, at Børnene fra den danske Privatskole kommer til Spisningen. Efter en lille Middagsøvn bliver der ofte Tid til en god Spadseretur, saafremt Vejret tillader det. En stor Hjælp for de smaa Ben er den fine Legevogn, vi sidste Sommer fik foræret af Skoleforeningen, og for denne bringer vi hermed vor hjerteligste Tak.

De traditionelle Fester, som omtalt i foregaaende Aarsberetninger, afholdes stadigvæk med stor Morskab og Glæde. Som Aarene før har de tre Børnehaver holdt fælles Forældremøde hveranden Maaned, Forældremøderne paa Harreslevmark har været sparsomme i Aar, da de samme Mennesker samles saa tidt til saa mange forskellige Møder og meget drøftes i det daglige Liv. Desværre har vi haft megen Sygdom i Aarets Løb, saa der enkelte Dage kun har været faa Børn, men jeg tænker, at Sommerens Sol og Varme og maaske en lille Tur til »Helsehjemmet« kan bøde derpaa. Paa Børnenes Vegne en hjertelig Tak til alle dem, der yder Støtte til Børnehaven.

Lieselotte Thomsen.

Udgifterne ved Driften af denne Børnehave bæres af Sønderjydsk Skoleforening.

SKOLEREJSEHJEMMET.

Ligesom tidligere Somre har Skolerejsehjemmet, Søndergravene 36, i Ferietiden været fuldt belagt. — I alt har der i Sommerens Løb været ca. 1100 Indkvarteringer, fortrinsvis af københavnske Skolebørn, idet Skoleinspektør Højlund, København, Lederen af Skolehjemmene i Danmark, i Sommerferien lagde uafbrudt Beslag paa begge Rejsehjemmets Afdelinger, saaledes at adskillige, der havde henvendt sig til Skoleforeningen om Indkvartering, maatte henvises til »Hjemmet«, Mariegade 20.

VANDRELÆRERVIRKSOMHEDEN.

Som Vandrelærere har i Aar følgende været i Virksomhed: Niels Kjems, Fru Anna Kjems, Martha Diedrichsen, Anne Rasmussen, M. P. Ejerslev og Gustav Lindstrøm. Desuden er

DANSK FORSAMLINGSBYGNING I LYKSBOG.

der flere Steder med godt Resultat drevet Gymnastik ved Delingsførere, nemlig Agnes Nørgaard, Fr. Mømmesen og Georg Büchert.

Der er blevet undervist i Dansk, Sang, Historie, Hjemstavnskundskab, Litteratur, Husflid, Syning, Kogning, Gymnastik og Folkedans, alt efter som det kunde falde naturligt og gennemførligt. Til Dansk har der saaledes været 7 Hold, til Historie 7 Hold, til Hjemstavns historie og Litteratur 1 Hold, til Husflid 6 Hold, til Syning 8 Hold, til Kogning 2 Hold, Gymnastik 6 Hold, Folkedans 1 Hold. Holdenes Størrelse har varieret fra 4 til 29 Deltagere.

Vandrelærerne har desuden, hvor det var muligt, afholdt Møder og Sammenkomster med Foredrag og Sang, og har deltaget i Fordeling af Blade og Bøger.

Vandrelærervirksomheden har fundet Sted i Harreslev, Harreslevmark, Kobbermøllen, Lyksborg, Tarup, Jaruplund, Langbjerg, Hanved, Skovlund, Østerbymark, Valsbøl, Ladelund, Agtrup, Løgum, Wimmersbøl og Aventoft.

Sønderjydske Skoleforening bærer Udgifterne ved denne Virksomhed.

MØDELOKALET I TÆTVANG.

Søndag den 27. Oktober indviedes et smukt Mødelokale hos Landmand Hans A. Christiansen, Tætvang. Ved Imødekommenhed fra en Legatbestyrelses Side var der skaffet Midler til en Udvidelse af Bygningen. Christiansen takkede for Hjælpen, og en Række Talere ønskede til Lykke med Lokalet, bl. a. Dr. A. Hanssen, Gustav Lindstrøm, Niels Kjems, Maren Sørensen, M. Ejerslev, Forstander Randløv Jensen og Lærer Christensen. Om Aftenen opførte Lærere fra Duborgskolen en munter Komædie.

DE DANSKE PRIVATSKOLER PAA LANDET.

Dansk Privatskole i Tarup ledes af Hr. F. Dinsen Hausen. Der foreligger følgende Beretning fra Skolen:

PRIVATSKOLEN I TARUP.

Den danske Privatskole i Tarup, der ved Skoleaarets Begyndelse havde 13 Elever, slutter dette med et Elevtal paa 15. (Der er sket en Tilmeldelse fra herværende Kommuneskole efter Sommerferien, en Afmeldelse til Duborgskolen og to Tilmeldelser fra den danske Skole i Jaruplund efter Juleferien.) Til Paaske er der tilmeldt to Nybegyndere. Fire Elever i Tiaarsalderen er afmeldt til Duborgskolen. Elevtallet i det kommende Skoleaar bliver sandsynligvis 13.

Sundhedstilstanden har været god. To Børn har haft nogle Ugers Ophold paa Børnenes Helsehjem ved Kjelstrup Strand.

Den 13. Juni blev Skolen inspiceret af Hr. Skoleraad *Grondal*, som overværede Undervisningen i flere Timer. Samme Dags Eftermiddag aflagde d'Hr. Dr. *Hanssen*, *N. Svendsen*, *Lausten-Thomsen*, *Jefsen Christensen*, *Cornelius Hansen* samt Fru *Lebeck* et Besøg i Skolen for at bese Lokaliteterne, som ønskes udvidet.

I Pinseferien foretog den nyoprettede Spejderpatrouille en Udflugt til Kjelstrup Strand og indviede paa denne Tur den meget værdifulde Udrustning, som Skolen har faaet i Gave fra *Roskilde Kathedralskoles* Elevforening »Hroar«. Den gode Modtagelse paa Helsehjem og undervejs (hos Maskinbygger *Petersen* i Løjt-Kirkeby og Gaardejer *Asmus Hansen* i Traasbøl) samt det udmærkede Vejr vil gøre denne Cykletur uforglemmelig for os.

Den 25. og 26. Juni foretog de ældste Elever sammen med Elever fra Kobbermøllen, Jaruplund og Langbjerg en Udflugt til Aarhus, hvor vi blev modtaget og beværtet paa det bedste.

Søndag den 30. Juni afholdtes en Børnefornejelse ved Forsamlingshuset. Tilslutningen var meget god.

Torsdag den 29. August havde de mindste Børn en Udflugt til Solitüde ved Flensborg Fjord, hvor vi mødtes med de smaa fra Kobbermølle- og Jaruplund Skole.

I Efteraarsferien foretoges den haardt tiltrængte Udvidelse af Skolelokalet.

I Begyndelsen af November Maaned besøgte de største Elever Museet i Flensborg med det Formaal at studere de gamle Bondestuer. I Vinterens Løb er der foretaget flere smaa Udflugter i Omegnen.

SKOLESTUEN I TARUP.

Julefesten, der fejredes Lørdag den 29. December i Forsamlingshuset, fik et udmærket Forløb. Børnene opførte selv en lille Eventyrkomedie og blev derefter underholdt med Fortælling og Sang af Frk. *Maren Sorensen*.

Der er sendt os mange gode Julegaver. Foreningen »Hroar« i Roskilde havde sendt to Repræsentanter til vor Julefest, Hr. *Heinriod Andersen* og Frk. *Jonna Wedell Larsen*. De overrakte os fra Foreningen et prægtigt, meget værdifuldt Silkeflag paa Stang. Det er en Gave til den danske Skole, men Flaget faar sin Plads i Forsamlingshuset, saa at ogsaa de danske Foreninger har deres Glæde over det.

Fra Roskilde Kathedralskole og Roskilde Pigeskole fik vi desuden en mægtig Bog-pakke med Børnebøger, som tildels er delt ud mellem Eleverne, medens en Del er bleven indlemmet i vort selvstændige Bibliotek.

Hr. Adjunkt *Ilsoe* har ledet Indsamlingen ved de nævnte Skoler i Roskilde.

Fra Fru Redaktør *Thomsen*, Haderslev, fra *Hejmdal-Studenterne* og fra Fru *Wright*, København, fik vi ligeledes sendt gode Bøger til Jul. Vi er meget taknemmelig for den Opmærksomhed, der er vist os.

Det gode Forhold, der bestaar mellem vor Skole og Roskilde Kathedralskole, har været os til megen Glæde og Opmuntring. Vi takker for den Støtte, som baade Foreningen »Hroar«, Eleverne paa Kathedralskolen og Pigeskolen samt den sønderjydske Forening i det forløbne Aar har ydet os.

F. Dinsen Hansen.

Kobbermølleskolen, Den sønderjydske Dags Skole, ledes af Hr. A. Rattenborg. Fra Skolen er fremsendt følgende Aarsberetning:

Ved Aarets Begyndelse blev 5 Elever tilmeldt, og Skolen havde dermed 15 Elever.

Der har været undervist i 236 Dage. Skolebesoget var 96,25 %. Forsømmelserne: paa Grund af Sygdom 3,25 %, med lovlig Grund 0,18 %, uden lovlig Grund 0,02 %. Tre af Eleverne har haft Ophold paa Helsehjemmet ved Vilstrup Strand.

KOBBERMØLLESKOLEN. DEN SØNDERJYDSKE DAGS SKOLE.

Ogsaa dette Aar har været et roligt Aar for Skolen, uden gennemgribende Begivenheder. Mange Venner har i Sommerens Lob *besøgt Skolen*; og vi glæder os over den Interesse, der er vist Skolen og dens Arbejde.

Ogsaa i Aar har vore Venner fra Aarhus og Randers Amt glædet Skolen med deres Besøg, og vi glæder os til, at det skal gentages ad Aare.

Vor *Sommerudflugt* havde vi i Aar til Aarhus den 25. og 26. Juni, hvor vi blev gæstfrit modtaget af Sønderjydsk Forening for Aarhus og Omegn. Børnene var meget optaget af, at de blev indkvarteret paa Kasernen, men dog allermest af at besøge Domkirken og Marselisborg, hvor Kongen residerede. Det var to indholdsrige Dage for vore Børn.

I Undervisningen i *Slojd* deltog 6 af Skolens Elever samt en Elev, der ikke besøger Skolen.

Først i November begyndte vi et Kursus i *Husflid* for voksne her ved Skolen. Af de 18, der meldte sig til Begyndelsen, har 15 regelmæssig fulgt Undervisningen. Der blev undervist i Kurvfletning og Børstebinding. Kursuset sluttede den 26. Marts med en lille Fest og Udstilling af de lavede Ting.

Efter Jul afholdtes her et seks Ugers *Sykkursus* ved Anna Rasmussen.

Til *Jul* var Skolen, ligesom de andre Aar, Genstand for megen Opmærksomhed fra mange Sider. Vi fik Gaver fra *Sønderjydsk Forening for Aarhus og Omegn*, *De samvirkende sønderjydske Foreninger for Aarhus og Randers Amter*, Forstander *Boj Rasmussen*, *Landerupgaard*, fra *Frivillig Drengeforbund*, *Landerupgaard*. For alle disse Gaver siger vi hjertelig Tak!

Festen indledes med Besøg i Teatret, og den 26. December samledes Børnene til Fest i Skolen, hvor Pastor Petersens Nærværelse hjalp til at forhøje Festen.

Fastelavnsmandag fejrede vi med Boller og Chokolade i Skolen.

Den 18. Marts afholdtes vor aarlige Eksamen i Nærværelse af Dr. *Hanssen*. Ogsaa Børnenes Forældre havde givet Møde, og Dagen formede sig som en Fest for alle Parter. Dr. *Hanssen* uddelte to Præmier.

August Rattenborg.

SKOLESTUEN I KOBBERMØLLESKOLEN.

Dansk Privatskole i Jaruplund ledes af Frk. Amalie Rattenborg. Følgende Aarsberetning er fremsendt fra Skolen:

Skoleaaret 1929—30 begyndte med 12 Elever, deraf er 1 konfirmeret, 2 indmeldt i den danske Privatskole i Tarup, 1 Begynder er meldt, saa vi gaar ind i det nye Skoleaar med 10.

Foruden de almindelige Skolefag undervises af Hr. Kjems i Sløjd 1 Gang ugentlig hele Aaret rundt.

De store havde Udflugt til Aarhus, mens de smaa havde en vellykket Tur til Solityde ved Flensborg Fjord. I September havde vi vor aarlige Fællesudflugt, og trods det, den faldt paa en Hverdag, var vi en Flok paa 38. Dagen blev Aarets bedste Minde.

Den 20. December holdt vi Julefest. Maren Sørensen talte. Efter Kaffebordet opførte Børnene: Svinedrengen, Den lille Pige med Svovlstikkerne og Ole Lukøje. Julemandens Gaver mindede os om de Danskes Velvilje, hvorfor vi bringer vor inderligste Tak.

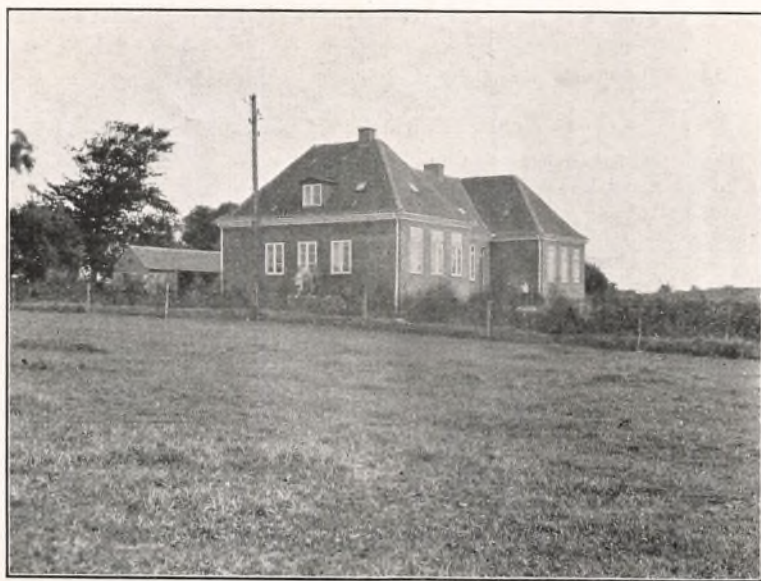
Onsdag den 5. Marts havde Børnene deres smaa Søsken med hen til Fastelavnsgilde, hvor vi morede os fortræffeligt.

Vi har haft et godt, roligt Arbejdsaar, som vi er glade og taknemlige for.

Amalie Rattenborg.

Dansk Privatskole, Langbjerg, Hanved Sogn, ledes af Henry Thomsen. Skolen er indrettet i et Hus, der ligger ved Landevejen Flensborg—Læk. Den har 11 Elever og begyndte sin Virksomhed Onsdag den 21. August. Aftenen forud fandt Indvielsen Sted, og herom foreligger følgende Referat:

Et festligt Samvær fandt Sted i Aftes i den danske Privatskole i Langbjerg, som i Dag til Morgen har begyndt Undervisningen. Over den med frisk, blomstrende Lyng pyntede Indgang til de velindrettede Lokaler lyste et »Velkommen«, og i den smukke, rummelige Skolestue var der gjort festligt med et Væld af Blomster. Ved Halvni tiden fyldtes Stuen af Forældrene og en Del særligt interesserede.

PRIVATSKOLEN I JARUPLUND.

Man sang indledende et Par Sange, og saa talte Rektor, Dr. phil. *Andr. Hanssen* om det stille, personlige Arbejde, som Enkeltmand i Egnene omkring Flensborg gennem Aarene havde gjort for det Sprog, de elskede. Men sku'de der lægges ud paa en stærkere og bredere Grund, maatte der en Skole til. Dr. Hanssen udtalte en Tak til »Sønderrjysk Skoleforening« for dens Støtte — idet han særlig mindedes Formanden, Landstingsmand *H. J. Christensen*, der i Tankerne sikkert var til Stede her i Aften —, endvidere en Tak til Haandværkerne for godt og veludført Arbejde og henvendte sig derefter til Skolens Forældre, hvem han paa Dansk Skoleforenings Vegne overgav Sko'len. Held med den nye danske Skole i Langbjerg!

Økonom *C. Bovadt* understregede, at det Arbejde, der nu skulde udføres her, ogsaa vilde blive fulgt med Opmærksomhed længere ud. Der var al Grund til at ønske Forældrene til Lykke med Sko'len og dens Lærer *Hr. H. Thomsen*, med hans Gerning. Lærer *N. Kjems*, Harreslev, udtalte, at Sko'len i Grunden burde have været rejst for lang Tid siden; men til Gengæld var alt nu grundigt gennemtænkt og forberedt. Han rettede en Tak til de Langbjerg-Familier, der, til Dels gennem vanskelige Tider, havde givet Husly til og støttet Danskundervisningen herude. Kjems viste, at vort Sprog aldrig havde været fremmed i Langbjerg. Forældrene vilde nu have deres Skole. Han vilde ønske, at den nye Skole blev et Sted, hvor Børnene ikke alene fik Kundskaber, men hvor der ogsaa herskede sundt Liv.

Efter det fornøjelige Kaffeboard fortsattes der med Taler og Sange.

Paa Forældrenes Vegne talte *Vilh. Bartelsen* smukt om det Arbejde, der var gaact forud for denne Aften. Han udtalte en hjertelig Tak til Dr. Hanssen og til alle, der havde medvirket til Skolens Indretning. Vi maa nu arbejde videre, saa vi ikke alene betrygger vor Skole, men naar længere frem. Som prøjsiske Soldater hed det: Du skal, du maa! Vi skal og maa ogsaa, men af egen Drift. Bartelsen takkede til Slutning Haandværkerne og Forældrene. Disse vilde gøre alt for at lette Lærer Thomsen hans Opgave.

L. P. Christensen, Flensborg, mindede om den Tid, da Duborg hørte til Hanved Sogn; nu var der skabt en Forbindelse i modsat Retning. Han understregede nogle Træk i de

SKOLESTUEN I JARUPLUND.

danske Privatskolers Virkemaade og onskede Forældrene i Langbjerg hjertelig til Lykke med deres nye Skole. Lærer *H. Thomsen* havde den bedste Tro paa en lykkelig og god Fremtid for Skolen i Langbjerg. Landmand *H. Duggen* bragte Hilsen fra Harreslev, hvor man paa Mandag holder Rejsegilde paa en Tilbygning til det nuværende Skolehus. Ogsaa han onskede til Lykke. Benyt Skolen saa meget som muligt; det er den bedste Tak til alle, der har været med til at rejse den!

Bovadt fremhævede Betydningen af et godt Samarbejde. Fru *Michelsen*, Langbjerg, bad, med Tilslutning fra alle Sider, om at gøre Forbindelsen med Flensborg saa levende som muligt. (Et Løfte herom blev givet, og i Tilslutning hertil rejste Forsamlingen sig som Tak til Dr. *Hanssen*.) Bibliotekar *H. Chr. Møller* talte om Danskhedens Kaar i Sydslesvig gennem Tiderne, gik ind paa de sproglige Forhold og onskede den nye Skole en god Udvikling. Endvidere havde *Vilh. Bartelsen*, *A. Michelsen* og Fuldmægtig *A. Thomsen* Ordet.

Efter et Slutningsord af Dr. *Hanssen* rejste Forsamlingen sig som Udtryk for Haabet om god Trivsel for Langbjerg Skole. Mellem Talerne blev der afsunget en hel Række Sange. Det festlige Samvær varede til henad Klokken 11.

Lærer *H. Thomsen* har afgivet efterfølgende Beretning:

Skolen er besøgt af 11 Elever, 3 Dreng og 8 Piger. 2 af Bornene var dog ikke skolepligtige ved Skolens Begyndelse. Borneantallet bliver det samme for det kommende Aar, da der hverken er Fra- eller Tilgang. Sundhedstilstanden har været god.

De største Born deltog i Turen til Aarhus som Grænsforeningens Gæster for Sommerferien.

Til Julefesten for Born og voksne, der formede sig overordentlig smukt, var *Maren Sørensen*, *P. Budach* og Lærer *F. D. Hansen* indbudt. Henved fyrretyve Børn deltog om Eftermiddagen og et lignende Antal voksne om Aftenen.

I Januar Maaned dobt Pastor *Noack* fire Born i den danske Skole. Eftermiddags-højtideligheden, hvor alle Skolens Børn var til Stede, efterfulgtes af en godt besøgt Guds-tjeneste om Aftenen.

PRIVATSKOLEN, LANGBJERG.

Vor Skole har faaet Forbindelse med *Frederiksborg Statskole* i Hillerød. Eleverne har samlet og sendt os en Del Børnebøger og et stort Antal Ugeblade til Udlaan blandt Børn og voksne. Vi takker vore Venner derovre, og en særlig Tak til Adjunkt *C. M. Neergaard*, som saa elskværdigt har knyttet denne Forbindelse.

I Vinterens Løb er der blevet holdt *Aftenskole* 5 Timer om Ugen. Undervisningen overværedes hovedsagelig af Forældrekrederen. En Del unge har ogsaa deltaget, men de fleste rejste bort, før Undervisningen sluttedes. I Marts Maaned har to Hold — ti Personer — indøvet et dansk og et plattysk Dilettantstykke. Et godt besøgt Kogekursus er bleve ledet af Frk. *Diederichsen*, som ogsaa underviser Skolens Piger i Haandgerning.

Indtil nu har Skolen haft mange Besøg. Foruden mange kendte hjemlige Mænd og Kvinder har vi haft Fornøjelsen at hilse paa de Danskes franske Ven Professor *Verrier*, der hørte Børnene læse og synge.

Henry B. Thomsen.

INDVIELSE PAA HARRESLEVMARK.

En mørk og regnfuld Aften i Mandags var der lyst og festligt i den nye Tilbygning til den danske Børnehave i Kolonien Harreslevmark uden for Flensborg Bymarks Vestgrænse. I den smukke nye Skolestue var den store sorte Tavle indfattet af Blomster og broget Løv, Kaffebordene var ligeledes smykkede med Blomster, og paa Væggene hang Billed-Gaver.

Den knebne Plads var udnyttet til sidste Tomme, da Landmand *Duggen* bød Velkommen til enkelte Gæster længere borte fra og til Privatskoleelevernes Forældre og andre Deltagere fra Egnen.

Efter en Sang gjorde Landstingsmand *H. J. Christensen*, Sønderjysk Skoleforenings Formand, Rede for den danske Opfattelse af Forholdet mellem Statens Myndighed og Forældrenes Ret til at sørge for deres Børns Opdragelse. Staten maatte holde sine Fingre fra Forholdet til Børnene. En Kamp udadtil var ikke nok at bygge paa for vort Folkeliv, det maatte bunde dybt i sit eget. Har det den rette Rod, saa bringer det den enkelte store menneskelige Rigdomme, selv i de trange Tider, da der maa synges »Her vil ties, her vil bies«. Paa Sønderjysk Skoleforenings Vegne udtalte *H. J. Christensen* sin Glæde over, naar der

SKOLESTUEN I LANGBJERG.

blev stillet Krav henedefra, som var et Vidnesbyrd om Dankhedens indre Liv. Udviklingen efter 1920 i Sønderjylland gav ham Tro paa Dankhedens Fremtid.

Formanden for Forældreraadet, Værftarbejder *Sengebusch*, udtalte, at der var stor Glæde i Aften blandt Forældrene. Nu er det deres og Beboernes Opgave at sørge for, at Rammerne fyldes, og at de hurtigt bliver for snævre. En Tak til Skoleforeningen og til alle dem, der har medvirket til, at Skolen kunde begynde og kunde faa et saa godt Hjem.

Rektor, Dr. *A. Hanssen* nævnte, at der ikke blev indviet en ny Skole i Aften. Fra 1926 har der været dansk offentlig Skole herude; i nogle Maaneder har denne været afløst af dansk Privatskole, men i Aften sætter den Foden under eget Bord, og i Morgen kommer Børnene her. Er Tallet ikke stort (15), saa maa der huskes paa, at Skolen her kun omfatter Børnene fra 6 til 10 Aar, de ældre gaar i Duborg-Skolen. Taleren fremhævede, at Skolens Arbejde skulde være Forberedelse til Livet, og at ikke Børnene selv, men Læreren maatte stille Maalet. Den megen Spredthed blandt Menneskene nu maa modarbejdes ved at samle sig om det vigtigste. Derved styrkes Pligttraskaben, og vi faar ikke saa mange Skandaler. Børnens egne Tilskyndelser skal ikke, som nogle moderne Skoletanker ho'der paa, sættes over Pligttraskaben. Taleren dvælede ved, at der her maatte læres to Sprog. Børnene maatte ogsaa lære Kampen at kende i Fortid og Nutid — det var ikke alt sammen Kappelstræb endnu —, og de maatte lære at elske deres Modersmaal og deres Folk.

Lærer *Meng*, som underviser i Privatskolen, bragte i smukke Ord en Tak til alle, som havde været med til at bygge og smykke. Forældrene havde plyndret deres Haver, der var sendt Billeder og en Gæstebog. Han vilde i Skolen fortsætte Moderens, Hjemmets Gerning og i Skolen berede Børnene et Hjem Lykke; han vilde lære Børnene Forskellen mellem godt og ondt, mellem sømmeligt og usømmeligt. Børnene skal blive saa gode Mennesker som muligt. Det skal blive en gennemdansk Skole igennem dette, at Børnene mærker, hvad Læreren holder af. Og helst skal Børnene være saa dygtige, at naar de kommer paa Duborgskolen, siges der: Vi kan nok mærke, du kommer fra Harreslevmark.

Nu drak man Kaffe — Sange var sunget ind imellem —, og for han rejste, gik *H. J. Christensen* ind paa Emnet Kamp og Kappelstrid og paa Forholdene i den danske Skole i Nordslesvig.

Redaktør *E. Christiansen* strejfede det samme Emne, talte om store Pragtbygninger langs Grænsen og Aanden i de smaa Stuer og sluttede med, hvad der kunde staa skrevet i et lyst dansk Drengesigt, og hvad vi alle helst vilde værne i vort Bryst af Drengens undselige Vilje til at tjene sit Folk.

Pastor *Petersen* opridsede Modsætningen fra dengang, han ikke maatte lære sit Modersmaal i Skolen, og nu. Han ønskede til Lykke til Arbejdet her, talte om de fire Aar, han

SKOLESTUEN, HARRESLEVMARK.

havde haft et Virkeomraade ogsaa her paa Harreslevmark, i Egnen med de smaa Hjem, som forblev trofaste. Han havde haft megen Glæde af denne Gerning. Han vilde ønske det unge Lærerpår en god Arbejdstid her, ved frejdigt Mod, om end der kom Skuffelser.

Fru *Kjems* fortalte med meget Lune om, hvorledes det var groet op paa Harreslevmark fra Børnehavn til Skole. Til at begynde med var Kaarene ikke helt lyse, og der blev tre Gange slaaet Vinduer ind. Men saa blev efterhaanden Forholdene rolige, og der kom Hjælp, og de trange Stuer blev malede og pyntede, og nu er der bygget til. Hun opfordrede de Danske syd for Grænsen til at vende deres Sind imod deres Landsmænd, deres Folk og sige Tak for god Stotte.

Man fortsatte endnu en Tid det smukke Samvær. De danske Kommuneraadsmedlemmer *H. Clausen* og *Nis Petersen* samt Lærerne *Kjems* og *Lindstrom* med flere havde Ordet. Udenfor strømmede Regnen med, men der var lyst i Sindene.

Hr. Lærer *Hans Meng*, der leder Privatskolen, Harreslevmark, har fremsendt efterfølgende Beretning:

Skolen begyndte den 5. April 1929 med 15 Elever, 5 Dreng og 10 Piger, alle under 10 Aar. Foreløbig undervistes Børnene i Børnehavens Lokaler, indtil Skolens eget Hus ar rejst. Rejsegildet holdtes den 26. Aug. 29. Ved Festen samme Dags Aften samledes Skolens Forældrereds, Skoleforeningens Repræsentanter og interesserede Beboere af Harres-

lev og Harreslevmark, ialt ca. 70 Personer. Den 28. Okt. stod det nye Skolelokale færdigt og blev indviet samme Dag. Festen overværedes af ca. 60 Personer. Den næste Dag toges Skolen i Brug.

Forsømmelsen var 3,3 %; 5 af Skolens Born har fra den 2. Maj til den 7. Juni været paa et Helsehjem, dette er dog ikke taget med i Beregningen. I August foretog Skolen sin Udflugt til Lyksborg. Andre Fester holdtes paa vanlig Maade; ved Julefesten var Forældrene indbudt.

Forældrekrederen har været samlet nogle Gange for at drofte Skolens Anliggender. Den 3. Marts holdtes et Møde, hvor Børnene undervistes i forskellige Fag. Besøget har altid været meget godt.

Skolen har i Aarets Løb modtaget flere værdifulde Gaver. Saaledes har *Beboerne i Gramby* skænket Skolen et stort Flag. *Sønderborg Statsskoles* Elevforening sendte Skolen en Pengegave til Klasseværelsets Udsmykning; der købtes 3 store Væg billeder. Gennem Hr. Pastor *Petersen* fik Skolen et Harmonium; Giverne er Medlemmer af Sønderjydsk Samfund i København.

Ved Skoleaarets Slutning forlader 3 Elever Skolen og fortsætter paa Duborgskolen. Skoleaaret vil blive afsluttet med en lille Prøve, hvortil Børnenes Forældre indbydes.

Hans Meng.

SYDSLESVIGSKE BØRN PAA BESØG I KØBENHAVN.

I Dagene 22.—28. April har 15 Dreng og Piger fra Sognene syd og vest for Flensborg været Gæster i København og Roskilde.

Mange Kræfter havde sluttet sig sammen om at gøre Opholdet festligt og lærerigt for de unge Gæster, og yderligere begunstiget af et straalende Foraarsvejr blev Resultatet det bedst mulige. Med vanlig dansk Gæstfrihed havde en Række Institutioner stillet Dørene paa vid Gab for os. — Uden at forfordele andre maa her nævnes Forvaltningen paa Københavns Raadhus, Ledelsen af Tuborg Fabrikker og Direktør Otto Jacobsen, Dagmartheatret, der skaffede os en smuk Aften i sit smagfulde Teater.

Glemmes maa heller ikke de danske Statsbaners store Imødekommen og den Hjælpsomhed, som baade Banernes og Sporvejsselskabets Funktionærer viste os. Sidst, men ikke mindst, skylder vi dog Tak til Dansk Skoleforening, Fru Oberstinde *Ramsing*, Overretssagfører *Mandal Bertelsen*, »Hejmdal«s Rejseudvalg, der paa hele Turen var vore udmærkede Førere og blev vore Venner, og endelig Rækken af Hjem i København og Roskilde, som, skønt der ustanselig trækkes Veksler paa dem, dog vedblivende staaer til Rede og gør det mere end godt for de unge og ældre, der i nogle uforglemmelige Dage har den Lykke at gæste Danmarks skønne Hovedstad. Tak!

Af de mange Ting, der blev beset, skal kun kort nævnes: Raadhuset, Glyptoteket, Hærens Flyveplads, Zoologisk Have, Kristiansborg, Tuborgs Fabrikker i Hellerup, Statens Museum for Kunst. Paa Dagmartheatret overværede vi »De gamles Oprør«; saa var der endelig Udflugt i Avtomobil til Nordsjælland, Besøg paa Kronborg, i Helsingborg og i Roskilde.

En mere vellykket og righoldig Tur kunde ingen have drømt om; den har givet Indtryk, som nok vil vare et Liv igennem.

Deltager.

Officiantforeningen i Sønderborg har ophævet sit Bibliotek og har skænket hele Bogsamlingen med Skabe til Fordeling mellem vore fem danske Privatskoler paa Landet. Bogsamlingen omfattede ca. 3000 Bind ældre dansk og udenlandsk Litteratur.

FORHANDLINGER MED MYNDIGHEDER.

Ved et Møde paa Flensborg Raadhus den 20. Marts mellem Repræsentanter for Regeringen i Berlin og Slesvig, de lokale Skolemyndigheder og Repræsentanter for Dansk Skoleforening, forhandlede især Forholdene ved den dansksprogede Kommuneskole. I en Resolution af 11. Maj 1928 og i en Henvendelse af 14. December 1928 havde Dansk Skoleforening og danske Forældre foreslaaet, at denne Kommuneskole skulde være en Grundskole, der kun førte Eleverne til 10-Aars-Alderen, samt krævet en ny Skolebygning, mere centralt beliggende. Herpaa blev nu svaret, at man fra Regeringens Side tvivlede om, at der i den nærmeste Fremtid kunde blive Pengemidler til dette Formaal. — Fremdeles krævede de danske Repræsentanter, at der blev ansat danskuddannede Lærere ved den dansksprogede Kommuneskole; men dette Krav blev afvist.

Dansk Skoleforening opretholder imidlertid begge disse Ønsker.

Endvidere forhandlede man Ændringer ved Duborgskolens Undervisningsplan og om Statstilskud til de danske Privatskoler paa Landet. I en Pause under Mødet besøgte Deltagerne Duborgskolen, St. Hans Skolen og Kommuneskolen i Skolegyde.

DANSK SKOLEFORENING

afholdt sit Aarsmøde i Flensborghus Mandag den 5. Maj 1930. Da der var forløbet ti Aar, siden Foreningen blev stiftet, formede Mødet sig til lige som en Ti-Aars-Fest. »Flensborg Avis« giver følgende Referat:

Vaaren kalder ud i Naturen. Det kan derfor være lidt vovet at stævne Folk sammen inden Døre. Dansk Skoleforenings Møde i Aftes viste dog, at naar det gælder en god Sag, saa kaldes der ikke forgæves.

For at løfte Stemningen havde man ganske vist flyttet lidt af Vaarens Skønhed ind under Taget. Det var festligt at se ud over den rummelige Sal, der var rede til at tage imod en stor Forsamling, prydet med det fagreste lysegrønne Løv og Korsdugens rene, klare Farver ind imellem.

Der blev fuldt Hus, og der var en løftet Stemning fra først til sidst. Da alle havde taget Plads, sang man til Modersmaalets Pris »Vort Modersmaal er dejligt«, og dermed var Aftenens Tone slaaet an.

Foreningens Formand, Grosserer *Cornelius Hansen*, bød derefter Forsamlingen Velkommen. Vi maa, sagde han blandt andet, naar vi tænker tilbage i Tiden for ti Aar siden, være de Mænd taknemlige, som i den første Tid, mens andre flyttede bort, havde den rette og sejge Tro, saa Skoleforeningen blev skabt, og Skolerne kom i Gang. Ti Aar efter ser vi, at de Mænd havde Ret; Sagen kunde gennemføres. Dernæst vil jeg understrege den Lyst og Vilje til at bære med, der er vist nordfra, og ikke mindst bør nævnes de Forældre, som har slaaet Kreds om Skolen og ladet deres Børn fylde den.

De Lærerkæfter, der har været og er i Arbejdet ved Duborgskolen, turde vel have faaet den bedste Løn og Tilskyndelse, naar det meldes, at Tilgangen er større end Afgangen. Jeg vil haabe, at der maa være sund Fremgang ogsaa i kommende Aar, og at Befolkningen vil slutte op om Arbejdet for den danske Ungdom.

Raadmand Hansen udtalte en hjertelig Tak til den danske Stat og til alle de Institutioner og Enkeltpersoner nordpaa, som havde ydet Skolesagen hernede deres Støtte. Endvidere udtalte han en Tak til Rektor Hanssen og til alle de Lærere, der virker og har vinket ved de danske Skoler, og ikke mindst til Skoleforeningens Tillidsmænd for trofast Arbejde gennem Aarene.

Efter Formandens Tale blev der spillet nogle nationale Melodier, og derefter blev Dansk Skoleforenings *Regnskab* aflagt og godkendt, og der foretoges *Valg* til Foreningens udvidede Bestyrelse.

Derpaa tog Rektor, Dr. *Andreas Hanssen* Ordet for at aflægge Beretning om Aaret og Tiaaret. Indledende udtalte han:

»Det er ikke en opsigtsvækkende Beretning, der her skal gives, men en Beretning om et stilsfærdigt Skolearbejde, der gik sin Gang i Modvind og Medvind. *Et Aar* er gaaet. *Ti Aar* er gaaet — men Arbejdet fortsættes. Kun vi standser og ser tilbage. Det trænger vi Mennesker til en Gang imellem for at hente ny Kraft til at fortsætte.

Man kan sige, at ti Aar — det er ikke noget videre i en Sag som denne; her regnes kun med Menneskealdre og med Aarhundreder. En utaalmodig Spejden efter hurtige Resultater nytter ikke noget og fører kun til Skuffelser. Den enkeltes Liv og Virke mærkes kun lidt.

Og alligevel: Skal vi naa et Maal, saa kan det kun ske ved, at hver enkelt gør sit. Det danske Mindretals Fremtid herved afhænger først og fremmest af Mindretallet selv, af det Arbejde, som hver enkelt sætter ind for denne Sag. Dansk Skoleforening samler os i fælles Arbejde for Dygtiggørelsen af den danske Ungdom syd for Grænsen.«

Hovedlinjerne for sidste Aars Virksomhed blev derefter trukket op i Overensstemmelse med nærværende Aarsberetning, og derefter udtaltes:

Den af Regeringen bebudede *mundtlige Forhandling* om danske Skolesager fandt Sted paa Flensborg Raadhus den 20. Marts i Aar. Resultatet heraf var — som allerede tidligere meddelt — i Hovedsagen negativt, idet Regeringens Repræsentanter ikke for Tiden kunde give noget Tilsagn om en ny og bedre Skolebygning for den *dansksprogede Kommuneskole* og heller ikke for Tiden kunde godkende en Plan om, at denne Skole kun skulde undervise Børnene til 10-Aars-Alderen. Et Ønske om, at ogsaa danskuddannede Lærere skal have Adgang til Skolen, blev ligeledes afslaaet. Derimod opnaaedes der Enighed om nogle Ændringer ved Duborgskolens Undervisningsplan og om Statstilskud til de danske Privatskoler paa Landet.

Det er en Selvfølge, at vi maa fastholde vore Krav angaaende den dansksprogede Kommuneskole — ikke mindst med Hensyn til Lærernes Uddannelse. Naar vi veed, at der nord for Grænsen — alene i Tønder Amt — findes *59 tyskuddannede Lærere ved den offentlige Folkehøjskole*, saa kan vort Krav om, at ogsaa danskuddannede Lærere skal kunne ansættes ved den danske Folkehøjskole i Flensborg, ikke længere afvises.

I det hele taget er den megen Talen fra tysk Side om, at vi her har større Rettigheder end Mindretallet i Nordslesvig, ganske forkert. Danske Myndigheder lader de private Skoler fuldstændig i Fred; her i Flensborg kan vi endnu i Aar opleve, at en Ministerialraad vil bestemme, hvor mange Timer Tysk vi skal have i Duborgskolen — og vel at mærke: han kræver Antallet af Tysktimer formindsket.

Det er *Dansk Skoleforening*, der fører disse Forhandlinger og har ført dem nu gennem ti Aar. Disse ti Aar har været en uafbrudt Arbejdsdag, men en Arbejdsdag med høj Himmel over —, og det er ikke Meningen, at Fremtiden i saa Henseende skal blive anderledes.

Siden 5. Maj 1920, da Foreningen stiftedes, indtil nu er en Række Arbejdsomraader lagt ind under Skoleforeningen. I selve Stiftelsesaaret opstod den stærke Diskussion om den *danske Kommuneskolesag* med Myndighedernes Afvisning af de mange Indmeldelser. Ligeledes blev det samme Aar vedtaget at oprette en *dansk Realskole*; den fik som bekendt først Lokaler i »Hjemmet«, Mariegade, og senere i Duborgskolen. Dens Elevtal voksede i de første fem Aar op over de 300 og har i de sidste fem Aar holdt sig omkring 325—330.

I 1921 begyndte vi med *Børnehaverne* samt med *Undervisning i Harreslev*. Da blev ogsaa *Tivoli-Komplekset* købt, og der blev indrettet en Skoleafdeling der. I 1922 begyndte vore *Folkuniversitetsforedrag*, som har bragt os mange smukke og lærerige Timer. 1924 begyndte *Ungdomsskolen*, og hele Tiden har vore unge besøgt *Højskoler*, store Skarer har faaet Danskundervisning i vore *Kursus*, og *Vandrelærerne* har færdedes ude paa Landet mellem dem, der boede mere spredt.

Der har været Tider, da Bølgerne gik højt. Jeg minder om 1924, da den *berømte Prøve* blev holdt med 94 Elever, som Duborgskolen havde optaget: kun 27 bestod Prøven. — Samme Aar i Juni Maaned indviede vi *Duborgskolen*. Og samme Aar kom Ordren om at lukke *Tivoli-Skolen*. Ved Juletid 1925 kom Meddelelsen om, at de *offentlige Prøver* vilde ophøre, og i 1926 Tilladelsen til at oprette *Skoler i Landdistrikterne*. Hver enkelt af disse Begivenheder betyder aarelange Skrivelser og Forhandlinger. Alene Forhandlingen om Skolesagen i Harreslev danner et lille Arkiv.

Men naar vi ser tilbage paa dette, *skal der ingen Bitterhed stige op i os ved Tanken om disse Vanskeligheder* — kun Glæde over, at vi naaede disse Maal, og Kraft til at fortsætte. I Duborgskolens Grundstedsdokument staar der, at Skolen rejstes »af det danske Folk til fredeligt Arbejde for dansk Sprog og dansk Kultur« — og *det kunde godt være Overskriften over Dansk Skoleforenings Virksomhed*. Vort fornemste Arbejde er netop Arbejdet for vort Sprog, det Sprog, hvorom Digteren siger, at alle danske Slægters Blod »er udgydt i dets Skaal«. Men vi ønsker, at dette Arbejde kan ske i Ro, og *vort Forhold til Skolemyndighederne her er saadan nu, at vi modes med dem paa et roligt og sagligt Forholdingsgrundlag*.

I dette tiende Aar gaar Traadene fra vor Virksomhed vidt ud. Vi faar Vidnesbyrd om, at vore unge er ved at komme. Og fra en og anden, som sidder fjernt, kan der nu og da lyde en Tak for det, som Dansk Skoleforening og Dansk Skole har været for dem. Vi glæder os over at se saa mange Gæster nordfra: Skolen har i Aar været besøgt af over 7400 Gæster.

Vi retter fra vor Side en varm Tak til de *Kredse i Danmark*, som fremskaffer det økonomiske Grundlag for vort Arbejde, først og fremmest *Statens Udvalg, Sønderjydsk Skoleforening* og *Grænseforeningen*. Ingen Dansk hernede kan være i Tvivl om, hvor afgørende det har været, at vi havde denne Støtte.

Personlig vil jeg takke *Skoleforeningens Bestyrelse* og dens *Tillidsmænd* for godt Samarbejde! Største Delen af de Personer, der i Begyndelsen slog Kreds om Skolesagen, staar der endnu og har vist megen Trofasthed og godt Humør i Arbejdet. Og ligeledes Tak til mine *Medarbejdere*: Lærere, Vandrelærere, Børnehavedere, Kontorfolk, Skolebetjente! Et godt Resultat beror paa fælles Tillid og fælles Arbejde!

I Arbejdet for den danske Ungdom syd for Grænsen har Dansk Skoleforening sin Opgave. Efter ti Aars Forløb tør den sige: *Meget er naaet — men der er stadig nye Maal. Skoleforeningen bliver aldrig færdig. Hvert dansk Barn her er en ny Opgave*. De stiger op af vort Folks gamle Jord; vort Folks Fortid lever i dem, og vort Folks Fremtid skal gro ved dem.

Sangkoret »*Sønderjylland*« tog nu Opstilling for at synge tre Sange; men først overbragte dens Formand, Skræddermester *Chr. Meier*, paa Sangforeningens Vegne en Lykønskning; den var glad for at faa Lov til at bringe en Sangerhilsen, og man vilde yderligere understrege dette ved, at de sidste ni af Foreningens Medlemmer meldte sig som Medlemmer af Skoleforeningen.

Imens var Kaffen gjort rede, og den blev nu nydt, alt imens Passiaren gik livligt. Mødet fortsattes med, at Dr. *Hanssen* oplæste en Række Hilsener, der var indløbne i Dagens Anledning. Saaledes var der smukke Skrivelser fra de tre nationale Foreningers Formænd Rektor *H. P. Hansen* i København, fhv. Minister *H. P. Hanssen* i Aabenraa og Landstingsmand *H. J. Christensen*, endvidere fra Undervisningsinspektør *Bjornhoe*, fra Rektorerne ved de nordslesvigske Statsskoler *Hertz, Mogensen, Mortensen* og *Wes.*, fra Dansk Biblioteksforening i Flensborg, fra Viceskolelederen *Svane*, Lektor *A. Diemer* i Haderslev, fra en Kreds af tidligere Elever og Lærere, der var samlet hos Frøken *Thyra Jacobsen* i København, fra Fru *M. Jessen* og adskillige andre Venner af Skolesagen.

Alle de smukke og venlige Hilsener blev modtagne med varmt Bifald.

Da Ordet nu blev givet frit, tog Den slesvigske Forenings Formand, Faktor *L. P. Lausten*, først Ordet. Han dvælede ved de sproglige Kaar, der havde raadet i vor Hjemstavn, og ved, hvorledes dette netop havde gjort, at Modersmaalet saa meget mere bevidst var blevet et kosteligt Eje, som maatte værnes. Lausten takkede paa Den slesvigske Forenings Vegne alle Lærerkæfter ved Skolen for den Støtte, de paa forskellig Maade havde ydet i det folkelige Arbejde.

Skoleinspektør *E. Arps* vilde særlig rette en Tak til alle Forældre, der havde sendt Skolen deres Børn; netop nu havde man kunnet indføre Børnene 1102 og 1103 i Protokollen.

Økonom *Chr. Bovadt* vilde fremhæve, at ingen endnu havde fortrudt det, naar en havde gjort en Gerning for, hvad vi som Danske havde som fælles Eje. Vi maatte slutte op bag vor Skole, Kirke, Presse, og hvad der alt var vort.

Nu sang Korforeningen tre Sange, hvorefter Talerrækken fortsattes. Redaktør *E. Christiansen* mente, at naar man for ti Aar siden havde forudsagt et Møde som dette med gode Beretninger, med to Sangkor, der i deres Forskellighed gav Udtryk for vor lille Befolknings Mangfoldighed, saa vilde man muligvis have set noget lysere paa Forholdene; men maaske havde man saa knap lagt Kræfterne saa stærkt i.

Flere af os var ikke her i Byen for ti Aar siden, men i København, og snart efter paa Vej til Paris. Det var ikke alt det skønne, som her findes, der drog; men man vilde gøre et sidste Forsøg paa at hindre en Udlevering til Prøjserne. Haabet sank, selv om man fandt det utroligt, at det skulde slukkes helt. Menneskeslægtens Historie vidner imidlertid, at Udvejen kan gaa over skibbrudne Haab.

Taleren dvælede ved det Arbejde, der var udrettet, ved de Mænd, der sejgt og udholdende have ført det frem. Han haabede, at der i By og paa Land maatte blive jævn Fremgang, og at Rammerne maatte vide sig med Tilstømninger, saa Danskheden kunde vokse til et Træ med dybe Rødder og samtidig løfte en bred Krone, der dækkedes med røde og hvide Blomster.

Lærer *Bernhard Hansen* fremviste nu et lille Bøgetræ, der stammede fra en stor og gammel Bøg i Jægerspris. Fra denne var mange smaa »Prinsesser« gaaet ud til Lande rundt om i Evropa. Under det Træ havde blandt andre Frederik den Syvende siddet. Nu haabede han, at denne Bøg maatte slaa god Rod i den slesvigske Muld.

Arbejdsmand *Boysen* mente, at de sidste Aars Udvikling kun kunde fremme Lysten til yderligere at lægge Kræfterne i. Særlig havde han glædet sig ved Børnehavernes Arbejde og vilde sige alle, der var knyttede til Skolearbejdet, en hjertelig Tak for, hvad de havde virket.

Byraadsmedlem *August Petersen* rettede en Tak til alle Tillidsmænd. Lad os paa denne Aften love hverandre, at vi ikke vil trættes i Virket for at samle de danske Børn. Petersen vilde særlig fremhæve *Cornelius Hansens* Arbejde som Formand for Foreningen og sige ham Tak. Raadmand Hansen leve! (Hurra.)

Journalist *J. N. Jensen* ønskede Lærerne Vækst i deres Gerning fra Aar til Aar, saa de kunde faa fuld Glæde af den. Gid de maa opleve dette at se, at det har baaret Frugt, og gid Hjem og Skole ved fælles Kræfter maa bygge en god Fremtid i vor sydslesvigske Hjemstavn.

Endnu fremsagde Fru *Rhode* et smukt Digt, hun havde forfattet til Dagen.

Cornelius Hansen rettede en Tak til alle, der havde bidraget til at gøre Aftenen saa rig og afvekslende, hvorefter Forsamlingen til Slutning sang »Kongernes Konge«.

Tiden var gaaet rask; man havde været i godt Selskab. Denne Aften blev en af dem, man ikke slipper, naar den er gaaet, men som Tanken atter maa vende tilbage til. Et arbejdsfyldt Ti-Aar fandt i denne Aften sin Afslutning paa en festlig og løftende Maade, saa Krav og Arbejdsmod gror deraf.